

Naujienu Antroji Dalis

NR. 400

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XIV METAI

SONĖ TOMARIENĖ

MEŠKOS IR MES

1

Kai pirmą kartą (1953 m. vasarą) rengėmės važiuoti į Geltonojo Akmens (Yellowstone), Wyoming, parką, širdį džiugino išskaitytieji knygosė idomybių ir grožybių aprašymai, bet haugino įvairios istorijos apie parko meškas. Tos meškos esančios ir gudrios, ir greitos — net arklį galinčios pavyti, — ir įkyrios, ir tvirtos, ir aštriais ajajai! nagais! Dar namie būdami, prisiskaitėme knygutėse didelėmis raidėmis prirašintų perspėjimų: NEPASITIKĖKIT MEŠKŲ JAUKUMU, JOS YRA LAUKINĖS; NEŠERKIT MEŠKAS IŠ TOLO; MEŠKOS YRA PAVOJINGOS, PAVOJINGOS, PAVOJINGOS!

Taip, labai aišku. Visus įspėjimus žadėjome šventai pildyti. Ketinome šerti voveraites ir voverėkščius, lesinti dagilius ir šarkas, o meškomis — nė išgrauš! Bet kas daryti, sutikus mešką vieškely, kai neturi automobilio, kurio langus užsidarinėjęs, galėtum meškomis pašvilpauti? Ar nevažiuokim į tą parką, ar ką? Bet kaip nevažiuosi, kad jau iš gimnazijos laikų svajota pamatyti tuos stebėtinuosius geizerius, spalvotuosius šaltinius, dažytuosius tarpeklius, žemę drebinančiuosius krioklius! Ir kuriems galams tokie pavojingi gyvuliai laikomi parke! Pykstame ir keiksojame parko vyriausybę: ar negalėtų išgaudyti tas meškas ir išvežti kur nors į žmonių nelankomas vietas!

Pagaliau geizeriai su kriokliais nuveikia baimę. Važiuosime, tik būsime atsargūs; dvigubai atsargūs, neturėdami automobilio.

Betgi pirmąją mešką pamatėme kaip tik pro automobilio langą. Iš Cody miestelio, pasibaigus visoms viešoms susisiekimo priemonėms, į parką išvažiavome samdytu automobiliu. Tik pravažiavus rytinius parko vartus, šoferis pristabdė automobilį.

— Meška! Langus užsidarinėkite!

Abipusiai kelio stovėjo koks puštuzinis automobilis, o ant kelio vaikštinėjo žmonės, spragsėdami foto aparatais. Dešinėje, ant aukštos, išsikerojusios pušies šakos, pūpsėjo rudas gurvuolys.

— Meškiukas, — paaškino šoferis. — Pokaičio prigulė. Dar neturi dviejų metų, nes gali įlipti medin. Sulaukus dviejų metų, jų nagai atšimpa ir medin nebegali įsikabinti. Todėl geriausia, sutikus mešką, šokti medin. Žinoma, jei meška jau senesnė, sulaukusi dviejų metų.

Patarimas buvo geras. Sutikęs mešką, mandagiai pasiteirauk: "Kiek, gerbiamoji, tamstai metų?" Jeigu dveigė ar vyresnė — šok medin, jei jaunesnė — nesivargink, nes vis tiek už kojos nutrauks. Tik ta apsaugos priemonė turėjo vieną negerumą: mano vyras Henrikas, būdamas miestelėnas, savo amžiuje sakėsi medin nelipęs. Aš pati, tiesa, karstydavausi vyšnių ir obuolių, bet kada tai būta! Be to, ir dėdės vyšnių, kurių šakos prasideda beveik pačioje pažemėje, nepalyginsi su parko pušimis, pradedančiomis šakotis kuone pačioje viršūnėlėje.

Nutarėme į medį nuo meškų nelipti. Geriau jau pasisaugoti ir nevaikščioti jų mėgstamais takais.

Bet ir šitas geras nutarimas persprogo kaip muilo burbulas, atvykus stovyklon. Paaškęjo, kad meškų mėgiamiausieji takai vingiuojasi aplink stovyklautojų stalus, ugniavietes ir palapines! Meškos, kaip ir katės, guviausios naktį: tada stovyklas kalėdojančios, nuo stalų, iš dėžių duoną ištraukiančios, uogienę iškaišančios, vaisius sugrauzančios, puodus išlaižančios. O jei lašinius ar medų bandytum po pagalve paslėpti, tai palapinę sudraskančios ir pagalvių plunksnas į vėją paleidžiančios, o jei kokios, ir galvą nuo pagalvės nukandančios! Ir dienos metu, kaip ir katės, nemiegančios: stovyklautojams pietų susėdus, iš lėkščių valgius graibančios. Ir nebandyk šaukštu kakton užrėžti! Neskiriančios, kur šaukštas baigiasi, o ranka prasideda, todėl, per klaidą, kartu su šaukštu kartais ir ranką nukandančios. O prie atmatų dėžės nei dieną nei naktį nesaugu artintis: ten visada dvi trys, dargi su vaikais, tupinčios ir laukiančios!

Taip mums apie meškas nupasakojo kaimynai stovyklautojai, su dideliu malonumu pakartodami įvairias istorijas, girdėtas iš girininkų, iš kūmų, užpernai stovyklavusių, ir iš visokių kitokių be galo patikimų šaltinių; su pasiskonėjimu, grafiškai nupiešdami visas kruvinas smulkmenas. Pasiteiravus girininkijoje, girininkai rimčiausiais veidais patvirtino, kad meškos esančios daugumos nelaimingų sužeidimų priežastis, kad parko ligoninė sausakimšai priguldyta berankių, be-

ADOMAS P. JASAS

KLYSTANTYSIS KUNIGAS

*Esu piemuo — ir išmintim dalinuos su šokančiu žiogu,
savaip žiūrėdamas į būtį ir į žmogų,
nors į smėlį ir į kalno granitą
daug kitokios išminties prirašyta...*

*Vis baugu,
kad širdis tamsybėj nenumirtų, —
skaitau evangelijas, skaitau ir koraną,
ir jaučiu,
kad kaip vaikas pasiklystu
dideliame būry pranašų ir evangelistų;
ir kai jie, sugužėję į šventyklą,
į vienuolyno sodą ar kardinolo pilį,
marmuro statulomis iškilmingai tyli, —
pačiu vidudienio laiku
Viešpaties nostalgijoje beprasmiškai sušunku:
— Aš gimiau, kad palaistyčiau laukus lelijų ir mirtų —
kad tikėčiau į grožį, į meną!*

*Ir žiūriu —
tarp dviejų debesų sidabro tiltas.
(Juo ir tuje dainuodamas eini.)
Tolumoj man kapas iškastas, tik nesupiltas,
o po tiltu mano mirusios viltys vandenų...*

pirščių, benosų, o gal ir begalvių (bet tikriausiai pusgalvių) meškų aukų. Galima nueiti ir pasižiūrėti — lankytojai welcome!

Ligoninės nelankėme. Net ir neprietaringam tai būtų lyg ir nelaimės šaukimas. Bet kad nereikėtų su meškomis susitikti, geriausia atrodė kuo mažiausia stovykloje — jų mėgstamoje vietoje — buvoti. Todėl dieną vaikštinėjome paežerėmis, aplink geizerius ir šaltinius, vakare prie bendro laužo žiūrėjome filmų, klausėmės paskaitų ir kartu su kitais stovyklautojais traukėme populiarias parko daineles, pavyzdžiui: "Oi meška, meška, mano lašinius sugražink!"

Per dieną nuo vaikščiojimo ištino kojos, nuo žiūrėjimo išsprogo akys, nuo rodinėjimo ištiso pirštai, nuo aikčiojimo, parko grožiu besidžiaugiant, suskirdo liežuviai. Todėl naktį, vos įsirangę palapinė, sukritom ant pagalvių (po kuriais nebuvo nei lašinių, nei trupinių) ir miegojome kaip užmušti iki pat ryto.

Rytą kaimynas ir sako:

— Ar meška jūsų šianakt nepribudino?

— Kokia meška?

— Nagi ta, kuri kas naktį ateina ir atmatų dėžę išdraske. Kiekvieną mielą naktelę atsibaldo.

Kitą naktį jau ne taip kietai miegojome. Atmatų dėžė nuo mūsų palapinės buvo visai netoli, tik per kelią.

Taip apie vidurnaktį ir pabudome. Drr! drr! džinn! džinn! Skardinės atmatų dėžės trinksi bilda, lyg toj dainoj staklės, tik daug smarkiau. Mums iš miego atbudus, rodėsi, kad visa senoviška artilerija į parką susikraustė.

— Girdi: meška!

— Kas dabar bus? — šnibždame, drebdami po apklotais.

Bėgti nei negalvok: tamsoje dar meškai pataikys tiesiai į glėbį! Todėl tik kiūtome palapinėje, pasirenę klykti ir kaimynų šauktis, jei baisuolė užsimanytų palapinę draskyti. Po kiek laiko triukšmas nutilo. Ir mes, nors ir zuikio miegu, bet vėl užsnūdome.

Kitą rytą tas pats kaimynas juokiasi:

— Na, šianakt mešką tai jau girdėjote?

— Girdėjome, kur negirdėsi!

— Baisu buvo, ką?

Turime prisipažinti, kad baisu. Kaimynas šypsosi, meškerykotį glostydamas. Taip jau ir matyti iš viso veido, kaip pasigardžiuodamas draugams meškeriotojams pasakos, kiek baimės šitiems miesto geltonsnapiams meška naktį įvarė.

— Žinai, man ta jo šypsena atrodo įtartina, — tarė man Henrikas.

— Kodėl įtartina? Jam juokai saugioje priekaboje, kai mes mažutėje palapinėje drebame. Kas čia įtartino?

(Tęsinys 2-me pusl.)

— Mmm... — numykė H. — Pamatysime.

Tą vakarą, eidamas gulti, H. pašonėje pasidėjo elektrinė lempuė. Ir palapinės angos neužraišiojo.

Naktį, vos tik pasigirdo trenksmas prie atmatų dėžių, H. tvėrė lempuė ir lyg lūšis išnirė iš palapinės.

— Kur tu dabar? Meška pagaus...

Prišliaužiau ir aš prie palapinės angos. Švyst! švyst! ilgais ruožais bėginėja lempuės šviesa, tai tamsų kamieną nubaltindama, tai juodą krūmą žaliai nudažydama. Už tų krūmų atmatų dėžių nematyti. Bet triukšmas tuojau nutilo. Dešine puse, kaimyno link, kažin kas nubėgo. Meška! Tik tokia keista — aukšta ir laibutėlė. O vyras vis negrižta... Po ilgos, kaip man atrodė, valandos, pasirodė ir jis.

— Na, miegok ramiai. Mešką nubaidžiau. Manau, kad ir kaimyno rytoj neteksime.

— Kodėl?!

Mįslingą pranašystę tuojau jis man išaiškino. Lempuė pašvietęs, prie atmatų dėžės H. pamatė — mūsų kaimyną! Dėžę ant žemės parvertęs, jis ją daužė skardiniu dangčiu, keldamas tokį triukšmą, lyg dangus griūtų. Štai, kodėl ta nubėgančioji meška man pasirodė tokia laiba ir aukšta! Ir nepatingėk tu man keltis kas vidurnaktį ir elgtis taip vaikiškai!

Kad nebūtumėm buvę tokie gėltėnšnapiai, būtumėm vien iš triukšmo galėję suprasti, kokios čia "meškos" bildama. Meška, kaip ir katė, nei pati triukšmo kelia, nei jo mėgsta. Bet tai tik vėliau patyrėme.

Kitą rytą, pamatę kaimyną prie automobilio besikrapštantį, pirmieji jį palabiname.

— O ar meška tamstos šiąnakt neišgąsdino? — klausia jį H., dailiai šypsodamasis.

Kaimynas, galvos nepakeldamas, kažin ką suniurna. Matyti, klausimas jam nepatinka: juk tai jis turėtų to mūsų klausyti! H. prieina arčiau ir kaimynišku atvirumu ima dėstyti:

— Vos tik meška pradėjo trankytis, aš drykt! iš palapinės ir pašviečiau lempuė. Ir keistumėlis, kaimyne, šitų Gėltonojo Akmens meškų: kelnėtos!

— Civilizuotos! — šūktelėju ir aš. — Pižamas užsivelka, naktį prie atmatų eidamos!

Kaimynas, matyt, apkurtęs naktį: dar labiau įsikniaunia į automobilio padangą ir nė mur mur.

— Ki, ki, ki! Ka, ka, ka! Lokys su kelnėm, meška su pižamom! — klegėdami lalėdami nueiname sau, neikalbinę kaimyno. Nešnekus toks kažin ko širyt.

O vakare kaimyno stovyklą randame tuščią. Tik rastas, ant kurio sėdėdavo, kėkso, ir laužavietėj apdegę žuvų griaučiai stūkso.

Taip mes išmokome pirmąją pamoką: ne visi pasakojimai apie meškas yra šimtu nuošimčiu teisingi.

* * *

Vieną dieną nuo lietaus krautuvės pastogėn užbėgę, užkalbinome ant suoliuko besėdintį žmogų. Taip jau priimta parkuose: elgtis lyg visi būtų bičiuliai. Ir mes greitai su naujuoju pažįstamumu susibičiuliavome. Pasirodė besas pensijonierius mokytojas. Kartu su žmona, taip pat pensijoniere mokytoja, kurią vasarą važinėjasi po parkus, gyvendami priekaboje, kurioje visi patogumai: bėgas vanduo, šaldytuvas ir dujos. Apžiūrėjome jų rūmus, išsikalbėjome ir taip susidraugavome, kad važiuodami į kitą stovyklą tame pačiame parke, pakvietė ir mus. Kodėl ne? Sutikome važiuoti kartu.

Naujoji stovyklavietė netoli didžiojo Gėltonojo Akmens ežero. Susirandame vietą kalnelyje. Apačioje, pakalnėlyje mažytis upelis tėka, bet vidurvasarį veik visai išdžiūvęs, tik pačiame dugne žolė drėgna.

Draugai tuojau pasistato savo priekabą, paramsto — ir jau būtas gatavas. Mudu dar vis tuo tarpu tebesvarstome, kur geresnė vieta palapinei: ar pakrūmėje, toliau nuo automobilių, ar aikštėje, arčiau jų. Pasirenkame pagaliau pakrūmę.

Mums bekėsnojant palapinę, pakeliu akis — ogi nuo kalno atkūprina meška! Tokia didžiausia, riebulė, išsiplėtusi, išsižėgusi juodė! Ir tiesiai į mus! Bene užuodė mūsų obuolius, kuriuos kaip tyčia šalia bestatomos palapinės numėtume su visu maišeliu?

— Bėkim! — sušukau, pagriebusi tą maišelį su obuoliais.

Tekina pasileidau į priekabą. Šeimnininkė jau buvo mešką pamačiusi ir priekabos duris man atidariusi. Įsmukau į priekabą lyg pelė į urvą. Pro petį pasižvalgydamas, neskubiais, bet ilgais žingsniais, paskui mane įsmuko ir H. Duris uždaužė, žiūrime pro langelį.

Tuo tarpu meška nė nemanė mūsų vyti. Pamažu, neskubėdama ji prikrūpstino prie užgesusios ugniavietės, apuostė pelėnus, letena nužėrė šalin pusiau apdegusias apelsinų žieves. Į mūsų sukiuzusią palapinę nei viena akimi nepažvelgusi, nukrūpstino į kalną, kur prie stalo ruošėsi moteris. Meškai artinantis, moteris, paėmusi nuo stalo keptuvę, patarškino jon šaukštu. Meška susiraukė: nepatiko toks iškilmingas pasisveikinimas. Apsisuko ir pamažu nužingsniavo pakalnėn. Priėjusi upeliūkštį, atsisėdo į žolės, turkiškai kojas prieš save sukry-

"Tyrinėtojas" kviečia: dausose oras puikus!

Pirmasis JAV erdvių keliautojas, prieš keletą dienų iššautas į orą satelitas "Explorer" (Tyrinėtojas) atsiuntė žemei pranešimą: Žadu čia pasilikti ilgiau; oras puikus: prašome į svečius! Žinoma, ne pažodžiui, bet tokia yra prasmė radijo pranešimų, kuriuos Amerikos mokslininkai ištiki- mai gauna iš "Tyrinėtojo", skraidančio aplink žemę pailgo kiaušinio formos orbita tarp 230 mylių ir 1,600 mylių aukštyje, per 1 valandą ir 55 minutes apskrendant aplink žemę.

Iš pirmųjų satelito pranešimų mokslininkai patyrė, kad oras aukštybėse yra ramus, kad Tyrinėtojas ten pasiliks žymiai ilgiau ir kad jam teks pergyventi ir audringų dienų, kai saulėj vėl pasirodys erupcijos, išmetančios į erdves ir į žemę galingas radiacijos bangas.

Tyrinėtojas jau suteikė žinių apie tris dalykus: kosminius spindulius, meteoritus ir temperatūrą dienos metu saulėkaitoje ir nakties metu šešėlyje. Svarbiausia, ko mokslininkai iš Tyrinėtojo laukia, kad jis aiškiai pasakytų, ar žmonės galės ten skraidyti. Tyrinėtojo žinios tuo požiūriu sukelia kai kurių abejonių. Jo pranešimais, temperatūra saulėkaitoje siekia 572 laipsnius aukščiau nulio, o šešėlyje 212 laipsnių speigo...

Kai baterijos išsibaigs, Tyrinėtojas nebegalės siųsti ra-

dijo pranešimų ir nutrauks visus ryšius su žeme, bet ir po to jis skraidys aplink žemę keletą metų, o gal ir visus 10 metų.

Pasaulių erdvėse bus galima gyventi

Kalifornijos instituto mokslininkai per spaudos konferenciją papasakojo, kad pirmojo JAV satelito žiniomis, sąlygos aukštybėse yra daug palankesnės, nei tikėtasi, kad kosminės radiacijos kiekis yra nedidesnis, kaip žmogus gali pakelti ir kad radiacija nesudarys pavojaus astronautikai. Satelito "Explorer" statytojai tvirtina, kad temperatūra to satelituko viduje yra tik tarp 10 ir 30 centigradų, arba tarp 50 ir 85 laipsnių Fahrenheito, kas reikštų gana jaukią kambario temperatūrą.

Armijos ekspertai laukia leidimo paleist 300 svarų "matymo akį" ir kitą satelitą sveriantį 700 svarus, kurs jau būtų pirmatakas erdvių stočiai.

Nauji X spinduliai

Reuss, Vokietija. Vokietijos X spindulių asociacija paskelbė, kad baigiamas gaminti naujas pagerintas X spindulių aparatas, kuriuo daromi paveikslai bus 1,000 kartų aiškesni, kaip gaminamieji dabar vartojamais aparatais.

GRABINSKAS
Radijai, Fonografai, TV, Hi Fi
NUOLAIDA LIG 1/3
vokiškiems aparatams • Vietiniai
Hi Fi stereo garso rekorderiai.
DUODAM IŠSIMOKETINAI.
PRIMAM SENUS • TAI SOM
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRONTIER 6-1998
Atdara kasdien. Sekmad. uždaryta.

žiuvisi, susiėmė abiem letenom už kinkų ir kinknojo galva aukštyn ir žemyn, tarsi kalbėdama:

— Štai, ko prisigyvenau! Mane, miškų karalienę, su keptuvėmis iš stovyklos ištarskina! O tempora, o mores! O laikai, o papročiai!

Taip valandėlę pakinkavusi, ji sunkiai atsikėlė ir, užkopusi į kalnelį, pranyko už medžių.

Apsisvalgę, kad jau niekur meškų nebematyti, ir mudu išdrisome iš priekabos išeiti. Bet palapinės numatytoje vietoje nebesistatėme. Ką gali žinoti: gal meška išidėmėjo palapinės vietą ir naktį vėl atstyrins? Atrodė saugiau glaustis arčiau kaimynų.

Taip ir pasistatėme palapinę kuone po pat priekabos ratais, įsiprašę bičiulių nakčiai palikti duris atdaras, kad, jei kokios, galėtumėm kaip bematant išokti. Visą naktį ta didžioji meška vaidenosi; nuo mažiausio lapo šlamstėlėjimo, kaip tie kiškiai, susiskliaudėme, kas minutę laukdami, kad meška ant palapinės užgtis.

Bet rytmetį atsikėlę, teberadome ir save ir palapinę sveikutėliais. Nei ta, nei kita meška stovyklon nebeatsilankė. Ir iš viso jų daugiau tą vasarą nebematėme, nes, gerai progai pasitaikius, išvažiuojome į Didžiųjų Tetonų parką.

Kitai vasarai artinantis, išsiteiravome, kuriame parke meškų visai nėra. Sužinojė, kad Didžiosios Pragarmės (Grand Canyon) parke, Arizonoje, meškos nesilaiko, ten ir praleidome 1954 m. vasarą. Taip išsipildė Petro Armino pasakėčios žodžiai:

Lapė liūtą kai sutiko,
Vos gyva iš baimės liko:
Baisiai dreba, visa krūta,
Bėga slėptis, kaip tik drūta.

Taip pat išsipildė ir patarlė: nuo vilko bėgo, ant meškos užbėgo. Mes nuo meškos bėgome, o užbėgome ant skorpionų, juodųjų našlių, barškuolių gyvačių ir kalnų liūtų. Bet šitie nuotyčiai nieko bendro neturi su meškomis, todėl dabar apie juos neišsina pasakoti.

(Bus daugiau)

MENO ŽINIOS

Ivarko MIKAS ŠILEIKIS

Seurato kūrybos aptarimas

Chicagos Meno institute jo parodos proga

Georges Seurat gimė 1859 m. Paryžiuje vidurinės klasės šeimoje. Jis buvo ketvirtas iš 19-to šimtmečio žinomųjų impresionistų grupėje. Bet Seurat visuomenei buvo mažiau žinomas, negu Cezanne, Van Gogh ir Gauguin. Kai kiti jo kolegos sulaukė 30 metų, buvo savo kūrybos prieaušryje, tai Seurat baigdamas 31 metus mirė. Lyg nujausdamas savo trumpą amžių, daug dirbo, — paliko 700 kūrinių. Jis yra priskirtas prie tokių žmonių, kurie su determinacija kuria daug ir savo kūrinius palieka likimui. Mūsų Čiurlionis buvo toks produktyvas, kad persidirbo, jo dvasinės ir fizinės jėgos išsekė.

Seuratas darė didelės įtakos moderniojo meno sąjūdžiui, kai tuo laiku atsirado ir kubizmas, bet jis savo kūryba nebuvo patenkintas, kaip nebuvo nei kiti jo vienalaikiai numatę savo tikrojo kelio. Seurat savo išpildžius stengėsi grįsti „mokslinę sistemą“, — jungė juos į formą. Jausminiai Seurato polinkiai kai kuriems meno kritikams atrodė keisti, o jo tapyba esanti poetiška. Jis, žinoma, neatsiekė tobulumo per vieną dieną. Pradėjo nuo pačios tų laikų konservatyviausios akademijos Ecole des Beaux-Arts. Dar studentu būdamas Seuratas, kaip ir Monet, rodė didelį susidomėjimą optikos mokslu ir šalinosi nuo šalto klasicizmo tradicijų, nes jį žavėjo gėstančios romantikos Delacroix spalvos. Kai impresionistai beveik per vieną dieną sukurdavo paveikslą, tai Seuratas dirbdavo ištisus mėnesius. Pirmą jį padarydavo eskyžą iš gamtos, tik po to komponuodavo, darydavo atskirus piešinius iš modelių. Didžioji jo drobė „La Grande Jatte“ turi 40 figūrų, (įskaitant šunis ir kates). Šis paveikslas pavaizduoja paryžiečius sekmdienio popietį parke. Kiekviena linija, forma ir erdvė sugimininta su jo ypatinga organizuotos sistemos vizija. Tuo pačiu metu kontakte su kitu jaunu dailininku Paul Signac, Seuratas išvystė naują metodą — smulkių taškių, prizmatinių spalvų pointilistinės tapybos rūšį, ir pavadino neoimpresionizmu. (Šis terminas ne visai tiksliai taikomas Seurato tapybai). Signac išvystė skirtingą sistemą ir jo įtakos iš Seurato neliko. Tai buvo kas nors visiškai skirtinga, nauja negu pas kitus impresionistus. Kai Seurato kūriniai pasirodė aštuntoje ir paskutinėje impresionistų parodoje, Paryžiaus visuomenėje sukėlė protesto audrą. Paryžiečiai jau buvo apsipratę su parodų skandalais, bet šis buvo didžiausias. Net dailininkai buvo pritrenkti netikėta staig-

mena. Renoir pasibaurėjo, Degas buvo skeptiškas. Tik tai Pissarro iš šios grupės stengėsi ginti Seuratą, o vėliau pakeitė ir savo kompozicijos metodus pagal Seurato elementus. Jis bandė įvertinti šio kolegos „mokslinę“ išradimą. Kai spauda ir visuomenė išjuokė Seuratą, tuoj po to visa plejada jaunų dailininkų pasekė jo metodais. Bet jis buvo nepatenkintas savo sekėjais, kad jį pamėgdžioja nežinodami ką daro. Kai kiti impresionistai buvo užsiėmę paviršutiniškais spalvų ir efektų eksperimentais, tai Seurat siekė esminės formos. Darė bandymus prieš gamtą statydamas „intelektualinius metodus“ taip, kad koloritas savo orbitoje spinduliuotų save apsupdamas atspalviais. Jam buvo dar prikišta, kad jo tapyba yra statiška, be oro ir nenatūrali. Tačiau Seurat viduje yra mokslininkas, logiškas ieškotojas, poetas ir simbolinių formų perteikėjas, nors jis pats paneigė jam prikišamą poeto titulą. Gamtą jis matė plačiu mastu, lietė ją savo emocijomis ir paprasčiausius daiktus mokėjo atkurti taip, kaip jo emocijos ir vizija diktavo.

Nors Seurat buvo originalus, išradingas ir labai skirtingas nuo kitų savo vienalaikių kolegų, — jam truko Cezannes žemiškojo pajėgumo ir truko Van Gogho humaniškumo. Jis buvo savo dvasioje keistas, paslaptingas esencijų suradėjas. Jis matė tą, ko kiti negalėjo pastebėti. Jis padėjo kolegoms praregėti, kad impresionizmas nėra pirmoji kūrybos priemonė. — M. Š.

LIETUVOS VAIZDŲ PARODA

Pereitą sekmadienį Jaunimo Namuose (5600 S. Claremont) buvo atidaryta Lietuvos vaizdų paroda, kurią surengė dail. Vl. Vijeikis. Ši paroda tęsis visą vasario mėnesį. Dalyvauja dail. Ad. Varnas, A. Rūkštelė, Vl. Vijeikis, a. a. Ign. Šlapelio kūrinys ir kt. Petro Babicko akvarelinė tapyba ypatingai įdomi ir nusisekusi. Yra gražių foto nuotraukų iš Lietuvos vaizdų rinkinio bei istorinių vietovių, ūkio įrankių (miniatiūroje) ir tt.

Dail. A. Rūkštelės paskaita

Rytoj, 3:00 val. popiet naujose Menininkų Klubo patalpose (Jaunimo Centre, 5600 S. Claremont), įvyksta dail. A. Rūkštelės paskaita. Tema: „Modernusis menas tautinės dvasios šviesoje“. Paskaitą rengia Liet. Am. Menininkų Klubas. Pobūvio programoje dalyvauja Elena Blandytė, Alb. Valentinas ir kt. Bus kavutė, vaisės. Visi kviečiami dalyvauti.

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 8, 1958

— Čiurlionio Galerija jau tvarkoma Pastatyta siena, kuri skiria galeriją nuo keičiamųjų parodų salės. Trūksta dar skydų parocos salei, bet, jei aplinkybės ir išlaidos leis, bus ir tai padaryta.

GOODMANO TEATRAS

Pradedant vasario mėn. 14 d. Goodmanio teatras vaidina Bernard Shaw veiklą „Didžioji Katerina“ ir „Likimo žmogus“. Vaidinimai baigsis kovo 2 d. Vaidinimo valandos: 7:00 v. v., penktad., šešt. ir sekm. 8:30 v. vakaro.

NEMOKAMOS PASKAITOS

Vasario 14 d. Chicagos Meno institute (Fullerton salėje) skaitys įdomią paskaitą Northwestern universiteto filosofijos skyriaus pirmininkas Douglas Morgan. Tema: „Ar kritika yra prasminga?“ Pradžią 6:30 v. v.

DAIL. J. PAUTIENIAUS

APŽVALGINĖ PARODA

Kitą šeštadienį, vasario 15 d. 6:30 val. vakare Čiurlionio Galerijoje Jaunimo Centre, 5600 S. Claremont ave., atidaroma dail. J. Pautieniaus apžvalginė meno paroda. Bus 15 naujų darbų, 6 visuomenės veikėjų portretai.

Juozas Pautienius yra kūrybingas, pajėgus, nenuobodus, duodas vis naujų dalykų.

Parodai Čikagoje pasibaigus, ji bus perkelta į Detroitą, o vėliau — į Montrealį, Kanadą.

Čikagoje paroda bus atidaryta su atitinkama programa ir atbatėle.

**F & M RADIO
& TELEVISION SERVICE**
Authorized
DELCO & MOTOROLA DEALER
Car radio repaired while you wait.
3159 S. Wallace St. ALUMET 5-9833

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINI

APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITWINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALES MONAI

SKOLINKIŠ STANDARD UŽ ŽEMESNĮ NUOŠIMTĮ

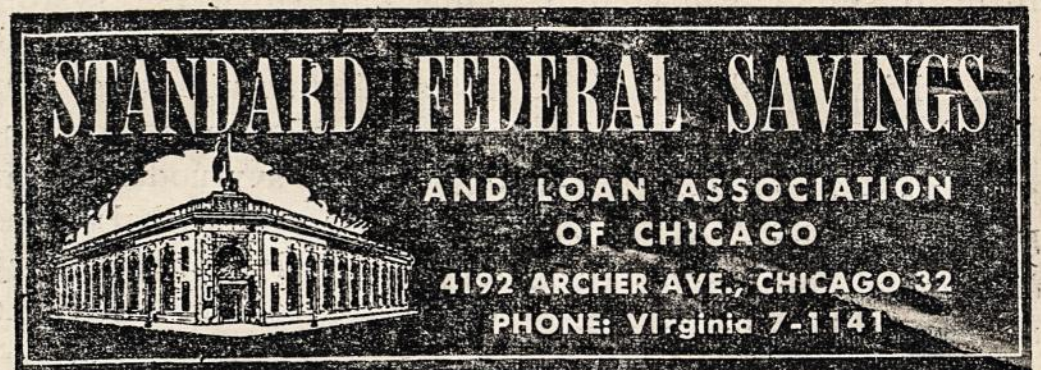
TAUPLYK PAS
STANDARD—
Stipriausioji Chicagos Bendrovė

Turtas \$60,000,000.00
Atsargos Fondas 5,700,000.00

Chartered and Supervised by the
U. S. Government

JUSTIN MACKIEWICH, Prez.

DARBO VALANDOS: Kasdien, įskaitant šeštad. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak. Trečiadieniais visai neatidaro.

AND LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO

4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: VIRGINIA 7-1141

Aloyzo Barono futboliada "Mėnesienoje"

Aloyzas Baronas, jau 1951 m. debiutavęs novelių rinkiniu "Žvaigždės ir vėjai", dar ir dabar recenzentų ir kromininkų įprastas vadinti "jau nu ir daug žadančiu rašytoju", nors per 6 metus jis spėjo išleisti net desėtką knygų, sugebėjo prirašyti daugybę straipsnių mūsų periodinėje spaudoje ir užimti atsakingą postą Lietuvių Rašytojų Draugijoje. Šis epitetas A. Baroni tiesiog lipse prilipo. Kodėl? Iš dalies į šį klausimą bus atsakyta metus trumpą žvilgsnį į jo neseniai pasirodžiusį romaną "Mėnesiena".

Meilė spiauna teorijoms į snukį

Romanas prasideda Kaune, futbolo aikštėje, antrosios bolševikų okupacijos išvakarėse. Valiui Abraičiui, vienam iš futbolistų, labai patinka tamsiaplaukė mergina Lilija Laužaitytė, tačiau ji myli priešingos komandos vartininką, žinomą "mergogaudą" Untulį. Abraičiui didžiai besikankinant ir betūpčiojant vietoje tarp Lilijos ir Untulio iškyla tokia (autorui perdėm nenusisekusi) meilės scena:

"... Smilkiniuose teka kraujas, veidas rausvas ir ji yra nustojusį grožio. Bet Untuliui, vistik. Jis plėšia ją, kaip kraujas jo gyslas, ir pagaliau jis pajunta ją pavargstant.

"— Ach, — pasako ji.
— Mažyte, aš tave myliu. Aš tave labai myliu. Labai, labai. Lilija, Lili, — jis nebeatminė visų mylėtų merginų vardų, bet bijo, kad nesumaišytų, nes visos tuose judėsiuose buvo tos pačios.

"— Mama, — pasako ji, ir kitais atvejais jis būtų išsigandęs, manydamas, kad ateina motina, bet dabar šis žodis reiškė laimėjimą.

"Ir kada viskas įvyksta, ji šluostosi ašaras". (25)

Nusišluosčiusi ašaras Lilija jau žvalgosi Abraičio pusėn, nes Untulis pradeda romaną su blondine. Ar tarp Abraičio ir Lilijos irgi įvyksta panaši scena, autorius aiškiai nepasako.

Artėja frontas ir bolševikai. Abraitis, savo kolegos futbolisto Launio prikalbėtas, pasitraukia į vakarus. Kartu su jais ir studentė Irena. Lilija, nors yra Abraičio kviečiama trauktis kartu, atsisako palikti savo tėvus.

Tačiau, frontui vis artėjant ir Laužučiai pasitraukia į Žemaitiją, o vėliau ir į Vokietiją. Lilija pasijunta beesanti nėščia. Kieno kūdikis? Ji nežino.

"... Ne, ne. Tai turėtų būti Untulio. Ne, ne už jo. Abraičio žmona. Jis žioplys. Dieve mano. Motina, brangiausia Dievo. Motina, baltu ve-

du ir mėlyną apsiastu stovi, altoriuje. Motina, nekaltiausia". (52)

Vokietijoje jai gimsta kūdikis labai panašus į Abraitį.

Tuo tarpu Abraitis, Austrijoje bestudijuodamas ir besitrunkdamas po kalnus, išimtyli Ireną ir savo nuolatinio "advokato" draugo Launio paskatintas ją veda.

Karas baigiasi. Lilija ieško Abraičio, kuris apie jos buvimą Vokietijoje nieko nežino. Jie susitinka. Lilijos ištiktas, kad jos auginamas vaikas yra jo, Abraitis nebežino ką daryti. (Beje, skaitytojui taip ir pasilieka neaišku, ar tas sūnus tikrai Abraičio. Autorius niekur nebando ta prasme skaitytojo tikinti. Motina, kaip matėme, pati abejoja, gi vien tik vaiko panašumas nebūtinai turėtų lemti.)

Negalėdamas apsispręsti, Abraitis palieka savo žmoną Ireną ir išsikelia gyventi į tą stovyklą, kurioje jau isikūrusi Lilija. Irena bando nusisauti, bet tai jai nepavyksta. Ar pavyksta apsispręsti Abraičiui? Irgi ne.

"Ir dabar, po dešimties metų, kai jūs sutiksit žilais paausiais nesena vyrą, einantį Sydnejaus, New Yorko, Bogotos ar Londono gatvėmis, jūs žinokit, kad tai eina Abraitis. Jis nepabudo. Jis klajoja. Jo gyvenimas neišsprendęs. Jis eina ta gelsva mėnesiena. Ir eis". (202)

Tais žodžiais ir baigiamas romanas. Logiškiausia šioje vietoje būtų nusijuokti Launio, vieno svarbiausių romano veikėjo, žodžiais: "O kai išimtyli, tada prasideda zoologija. Meilė spjauna visoms teorijoms į snukį". (76) Abraitis gi išimylėjęs į dvi moteris iš karto, o poligamija civilizuotose kraštuose, gaila, ištatymu draudžiama.

Problema ir jos sprendėjai

Kaip iš čia paduoto turinio matome, romane sprendžiama netekėjusios motinos problema. Dar daugiau: vedusio vyro santykis su kita moterimi, pagimdžiusia jo sūnų. Problemos psichologinės. Kultūringas ir ryžtingas žmogus, kad ir katalikas (tiksliau: ypač katalikas, nes jam mažiausiai reikia galvoti; jo problemas apsprendžia dogmos), šią problemą vienokiu ar kitokiu būdu išspręstų. Tačiau, netrukus pamatysime, kad Barono veikėjai, ant kurių pečių ši problema gula, nėra nei per daug kultūringi, nei ryžtingi, o taigpi ir labai paviršutiniški katalikai. Autorius gi jiems nesirūžta niekuo padėti, nes ir jis pats, svyrnuodamas tarp dogmos ir sąžinės balso, nesirūžta (o gal nedrįsta) daryti galutinio sprendimo. Nori, kad

(Tęsinys 5-me pusl.)

Paskubėkite išsiųsti giminėms ir draugams siuntinį -- DOVANA VELYKOMS

Package Express & Travel Agency, Inc.

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y.

Tel.: INgersol 7-6465, INgersol 7-7272

(Licensed by USSR)

Siųsti galima tik naujus daiktus; (medžiagas, drabužius, maisto produktus, vaistus, siuvas, mašinas, akordeonus ir t. t.).

Siuntinių pristatymas garantuotas, o taip pat gavėjo parašu. Visos išlaidos įskaitant muitą apmokama firmos kontorose. Kiekvienas siuntinys apdraustas.

Siuntiniai adresatams pristatomi laike 2 mėnesių, oro paštu laike 8—10 dienų.

Klijentų patogumui firmos istaigose yra didelis pasirinkimas ir įvairių rūšių prekių prieinamomis kainomis.

Firma atidaryta kasdien, o taip pat sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Newarko istaiga sekmadieniais uždaryta.

MŪSŲ SKYRIAI:

78. Second Avenue NEW YORK 3, N. Y. 121. S. Vermont St. LOS ANGELES, CAL. 832 N. 7th Street Philadelphia 23, Pa.

ORegon 4-1540. DUnkirk 5-6550. WAlnut 3-1747. 11601 Jos Campau Ave. 651 Albany Avenue. 312 Market Street

DETROIT 12, MICH. HARTFORD, CONN. NEWARK, N. J. Townsend 8-0298. CHapel 7-5164. Mltchell 2-2452

3741 W. 26th STREET, CHICAGO 23, ILLINOIS. CRawford 7-2126

PADEKIME ARTIMIESIEMS

LIETUVOJE IR SIBIRE

Artinasi Velykos, o mūsų artimieji neišdrįsta prašyti vaistų, aprangos, o ypač maisto, todėl susirūpinkime ir paskubėkime suteikti jiems velykinį džiaugsmą, pasiūsdami tikrai vertingus siuntinius per mūsų visiems žinomą lietuvišką istaigą, kuri siūnia aukščiausios rūšies prekes iš Europos valstybių už žemiausias kainas iki 44 svarų. Mūsų siuntiniai pilnai apmokėti. Aukštesnėsios kainos, pažymėtos raide S — Sibiriui.

No. 32 — \$55.65 — S — \$58.00 No. 37 — \$48.45 — S — \$50.80

11 sv. rūkyto kumpio
5 svarai cukraus
5 sv. kvietinių miltų
2 svarai kakavos
2 svarai bekono
2 svarai dešros
1 sv. 13 oz. sviesto
1 sv. 13 oz. margarino
1 sv. pieno miltų
1 sv. kiaušinių miltų
1 svaras šokolado
1 svaras kavos
1 svaras medaus
15 oz. razinų
8 oz. kepiniai pulv.

No. 33 — \$30.50 — S — \$32.85

20 sv. kvietinių miltų
18 sv. kiaušinių taukų
1 sv. kiaušinių miltų

33 svarai angliško medžiagu \$99.30 — S — \$101.80
100% vilna vyr. siutui, pilka ar mėlyna dryžos — 3½ yardo
75% vilna vyr. siutui, pilka ar mėlyna dryžos, 3½ yardo
75% vilna vyr. žieminiam paltui, sunki, mėlyna ar ruda — 3 yardai
100% vilna mot. žieminiam paltui, mėlyna, ruda ar žalia — 3 yardai
Rayon vyr. ar mot. siutui, tamsiai, vid. ar šviesiai pilka — 3½ yardo
Pamušalui šilkas 54 inch. pločio, visų spalvų — 8 yardai
Rayon Gabardine vyr. ar mot. vasariniam paltui, mėlyna, pilka, rusva — 3 yardai. — Oda padams — 2 sv.

VELYKINIS IŠPARDAVIMAS — NUPIGINIMAS — \$2.00 — \$2.50.

14 skirtingų 100% angliškos vilnos siutams po \$6.00 ydardas. Siūsdami užsakymus raštu, rašykite aiškiai adresus ir pridėkite čekį. Darbo valandos, išskiriant šventadienius, 9—6 val.

PATRIA GIFT PARCEL CO.

3741 West 26th St., Chicago 23, Ill., USA. Tel.: CRawford 7-2126

SKYRIAI:

3305 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill., USA. Tel.: LAfayette 3-2021
6908 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio.

UNIVERSAL PARCELS SERVICE CO.,
1267 W. Fulton St., Grand Rapids 4, Mich.

TIKTAI GRAMERCY, Licensed and Bonded by N. J. Banking

Commission PASIŪLO JUMS ŠIUOS PATARNAVIMUS

PINIGAI Į LIETUVĄ. Pristatymas garantuotas per 2 savaites. Pakvitavimas įteikiamas. 100 rublių \$10.00. Mokes-
tis už orderį \$5.00. Didžiausias orderis \$50.00, bet jūs
galite siųsti kiek norite perlaidų, net tam pačiam
asmeniui.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ. Reikalauk mūsų 16 puslapių kata-
logą ir vaistų kainoraštį.

Mūsų 15-ti metai — Tūkstančiai patenkintų klijentų.
GRAMERCY — Suite 925—744 Broad Street, Newark, N. J.

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, FEBRUARY 8, 1958

(Atkelta iš 4-to psl.)

ir vilkas liktų sotus ir avis sveika. Tačiau išeina visiškai priešingai.

Pagrindinė romano veikėja Lilija — beveik tipiška Lietuvoje dar nespėjusios pilnai susiformuoti smulkiųjų miestiečių klasės jauna atstovė. Pamokyta, bet nedamokyta; auklėta, bet nedaauklėta. Jausdamasi esanti graži, ji trokšta nedelsdama pasiimti iš gyvenimo jai skirtus malonumus, nors to siekiant tektų ir katalikiškosios moralės dėsnius peržengti. Tie dėsniai juk ne gražioms taikinti, o tik toms, kurios jų pažeisti neturi galimybės. Kada Abraitis prieš išvažiuodamas pasiūlo skubotai ir be iškilnių susituokti ji atsako:

— Kvailuti, — išplečia akis ir nutraukia šakelę, — Valiau, tu manai, kad aš noriu taip. Tu manai, kad aš nenoriu balto nuotakos šydo? — ji drasko šakeles virpančiais pirštais. — Tu manai, kad aš jo nebeverta? Aš noriu iškilnių ir džiaugsmo ne tik sau, bet ir kitiems. Tai mano vienintelė nelaimės ir laimės diena. Ne, aš taip paprastai nenoriu. Aš noriu blizgėti ir atsiminti, ir po daug metų savo vaikams pasakyti ir pati pasidžiaugti. Ne. Vėliau". (45)

Tačiau, kada likimas jai to džiaugsmo neskiria, sau užsikrautą našta Lilija neša kantriai ir nesiskųsdama. Net ir tėvų raginama nueiti pas daktarą ir atsikratyti savo dar negimusiu kūdikiu Lilija paklauso savo sąžinės balso. Lilijos tipas Baronui pavyko sukurti gana žmogiškas ir šiltas.

Abraitį geriausiai charakterizuoja pati jo mylimoji Lilija:

"Jis ir bučiuoja bijodamas. Ir kai ranka jį pastumi, atsitraukia su juokingu klausimu akyse. Jam trūksta stiprumo. Jis moteriškas. Jis kartais panašus į bobelę". (49)

Negeresnės apie Abraitį nuomonės ir jo draugas Launys:

"Kam man reikėjo jį traukti iš Kauno, gundyti vesti Ireną? Kas galėjo manyti, kad toks teliukas palies Liliją? Prakeiktas Untulis. Kada visos sienos išverstos, kiekvienam lengva prieiti". (113)

Nors autorius Abraičiui ir davė prasmingą Valiaus vardą, tačiau Abraitis yra visai bevalis. Atsidūręs tarp dviejų moterų: Lilijos — savo vaiko motinos ir Irenos — savo žmonos, tarp sąžinės balso ir dogmos, kada jo nuolatinio "advokato" Launio patarimai nebegalioja, jis pasijunta Buridano asilo padėtyje. Jį ir ištiks Buridano asilo likimas.

Daugiausia vietos "Mėnesiojoje" A. Baronas skiria Abraičio draugui Launiui. Tai be-

saikingo plepėtojo tipas, be kurio iki šiol neapsiejo nė vienas Barono romanai ir kurio tik retoje jo novelėje tepasigedome. Jis kalba ištisais puslapiais, labai retai ką nors reikšmingesnio, pozityvesnio ar originalesnio pasakydamas, gi perdažnai pastatydamas romano veiksmą tiesiog mirties taškan. Išbraukus jo visus plepalus, knyga perpus sumažėtų.

Blogiausia, kad, atrodo, pats autorius gardžiuojasi šio savo veikėjo sofistiškumu ir, jam pradėjus ar baigus kalbėti, protauja jo mintimis. Tai padvelkia dirbtinumui, šaltumui, banalumu ir nuobodumu. Launys pats save labai gerai charakterizuoja: "Aš tik šiaip kalbu, dėl paties kalbėjimo". (59) Tačiau nesinorėtų tikėti, kad autorius irgi tik šiaip sau, dėl paties rašymo, rašytų...

Abraičio žmoną Ireną autorius tepristato paviršutiniškai ir giliau į jos vidų skaitytojui pažvelgti neleidžia. Jos savižudystės bandymas irgi nėra pakankamai psichologiškai pagrįstas. Viena autorius stengiasi iki kraštutinio neskonin-gumo pabrėžti: Irenos "smulku veidelį". Tas epitetas šiai veikėjai romano eigoje tiek daug kartų prisegamas, kad jos veidelis skaitytojo vaizduotėje sumažėja beveik iki laukinio obuoliuko dydžio. Perdažnai ir Lilijai segiojamas "kimus balsas" arba Untuliui "blizgantys dantys".

Labai neigiamai autorius pristato Lilijos motiną. Vieną kartą pavartotas epitetas "piktą kaip skersvėjis" (124) jai tinka per visą romaną. Iš jos lūpų neišgirstame beveik nė vieno šiltesnio žodžio. Tiesiog nesinori tikėti, kad tai būtų autentiškas lietuviško kaimo produktas, nors ir šiek tiek miesto apgadintas.

Visame romane autoriui geriausiai pavykęs yra senio Laužučio tipas. Jis tėviškas, gyvenimiškas ir įtikinantis tiek veiksmuose, tiek žodžiuose.

Keliai ir šunkeliai stiliuje

A. Baronui reikia pripažinti didelę kiekvienam rašytojui privalomą dovaną — pastabumą. Kartais jis moka įeiti ir į intymųjį savo nereikšmingiausio veikėjo pasaulį ir jį skaitytojui keliais žodžiais atskleisti, tokį paprastą ir tikrą.

"Vieno tų ramių senių, saulės atokaitoj besergančių ilgesiu, Ireną paklausia: — Ar, nežinote, kur gyvena Launys Jonas? Jaunas toks. Augštas. Futbolą mėgsta spardyti.

"Senis valandėlę galvoja. Senis pirma turi grįžti iš kažkurio viensėdžio, kur jis tik ką girdė popiečiui parėjusįs karves ir jaunai kumelei plojo per sprandą". (141)

— Aha! — Nusimena senis. "Visi iš Kauno. Ką jie numanė. Naginėms nemo-kėtų apsiauti ir arklio pažaboti. Ir ši panelė karvės

spenio nepajėgtų suspausti ir patenpti. Kas jiems. Jie čia gali gyventi, ant to akmenio". (142)

Turi Baronas ir gero samojaus, laba vykusiai papildan-

čio jau viršuje minėtą jo dorę. Pailiustravimui štai ke-liais brūkšniais vykusiai nu-pieštas iš bažnyčios išeinančių davatkėlių paveikslas:

(Tęsinys 8-ame pusl.)

- Paruošia paprastas ir sudėtingas (nuosavybių savininkų) mokesčių blankas.
- Paruošia algų lapus
- Atlieka knygvedybą.
- Sutvarko užsilikusias knygas.

PRANAS SALEMONAVIČIUS

504 West 33rd Street (netoli Normal Avenue).
Susitarimui tel.: Victory 2-3486.

Valandos: Kasdien nuo 6 val. vak. iki 10 val. vak., šeštad. ir sekmad. nuo 9 val. ryto iki 10 val. vakaro. 20 M. PATYRIMAS; ŽEMOS KAINOS.

LICENSED SALESMAN — padeda pirkti ir parduoti Real Estate. Parūpina visokius draudimus — "insurance".

Kaip GENERAL CONTRACTOR — taiso, remontuoja biznių patalpas bei senus namus, stato naujus namus ir ofisus, perdirba krautuvų priekius, dengia stogus, tinkuoja ir atlieka visokius mūrinimo, medžio ir kanalizacijos, "plumbing" darbus. Plytelės grindims, sienoms. Taisome elektra.

PRAŠOMA TELEFONUOTI DĖL APSKAIČIAVIMU.

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS IR GAZOLINO STOTIS

Lyginimas, dažymas, taisomi ir reguliuojami (tune-up) motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. Alyva, baterijos ir padangos. Taip pat mano garaže perkamus dulintuvus įdedu veltui.

(MUFFLERS INSTALLED FREE)

Ford 1941-53	\$8.25	Mercury 49-51	\$8.95
Chevrolet All 1937-53	8.25	Oldsmobile 6, 41-50	8.20
Chevrolet 54-55	9.95	Plymouth 42-56	9.95
Chrysler 6, 42-52	9.91	Pontiac 37-54	8.95
Dodge 6, 42-56	9.95	Buick 37-52	12.00

IR TAIP PAT ČIA NEIŠVARDINTIEMS AUTOMOBILIAMS.
Išmetimo paipą įdedama veltui, įeigu perkama kartu su dulintuvu.
DARBAS ATLIEKAMAS PATYRUSIŲ MECHANIKŲ.
Dirbtuvė atidaryta: nuo 8 val. ryto, iki 9 val. vak. Sekmad. uždaryva.

M. ČESAS

1934 West 59th Street

Tel.: GR 6-9136

NELAUKITE -

RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus, neturėsite jokių nemalonių.

"Mes esame pirmaklasieji nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET

Telefonas: Central 6-5208

KAMBARYS-1043

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

GINSENGO ŠAKNIS

populiari Europoje ir
Azijoje
išlaikanti jaunystę
ir energiją.

Nuo amžių žinoma
kiniečiams, indams,
korejiečiams,
indo-kiniečiams

ir japonams.
Visa šaknis
Gensing — \$10.00

Užsisakykite
dar šiandien:

WORLD HERB CO., Dept. N. A.

459 — 18th AVENUE, NEWARK, N. J.

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samb! Šviesa Chicagoje.
Redaguoja: REDAKCINIS KOLEKTYVAS.
Atsak. Redaktorius: J. Eglė Zabarauskaitė, 3402 S. Morgan St., Chicago 8, Ill.

1 METAI

NR. 3

Kas kam Santara

Rasa Gustaitytė

Nebeatsimenu kas pirmą kartą pastebėjo: "Visi mes esame truputį schizofrenikai", bet paliko tas išsireiškimas minty, ir nekartą teko apie jį pagalvoti. Netaip jis tinka senesniam mūsų kartai Amerikoje ar jaunesniems mūsų broliams ir seserims, kaip dabartiniam studentams, lietuviams. Reikia pripažinti, kad beveik be išimčių, mes esame padalinti žmonės — iš vienos pusės jaučiamės esą dalis savo tautos su visomis jos tradicijomis, pergyvenimais ir dvasia, iš kitos pusės, esame dalis Amerikos visuomenės ir noromis nenoromis, aplinka veikia mus ir keičia mus į savo pavidalą.

Šis mūsų dvilypumas atsako į dviejų rūšių šūkius. Tai ir yra reiškinys, kurį mes gerai pažįstame — lietuviškumo problema, apie kurią milijonai žodžių jau pasakyta ir parašyta, ir kurią kiekvienas galutinai turi spręsti asmeniškai ir subjektyviai. Tačiau, kadangi gyvename maždaug kartu, o ne kiekvienas atskirai, randasi ir bendri irankiai, kurie padeda mums šiam reikalui: lietuviškos organizacijos. Vienas randa ryšį ir pasitenkinimą dainuodamas chore, kitas bendradarbiaudamas spaudoje, trečias ruošia metinius balius ir mėnesines bendraminčių arbatėles. Studentai paprastai randa sau užuovėją vienoj kurioj akademinei organizacijoj. Pasižiūrėkite truputį į vieną iš šitų organizacijų, Santarą, vieno jos nario akimis. Kas kam yra Santara?

Aišku, kad viena iš pagrindinių priežasčių studentų susibūrimo į organizacijas yra lietuviškumo problema. Santara yra ryšys, kuris jungia visus jos narius. Bet tik pati problema jungia, ne jos išsprendimo metodai. Santaros liberalūs principai joje padaro vietos gan dideliui skaičiui variacijų tuo reikalu, ir tuo pritraukia daug žmonių, kurie gal būtų atbaidyti kitų, daugiau dogmatiškai tuo reikalu pasisakančių organizacijų. Dogmatiškumas veda į statiskumą, o laisvė į dinamišką problemų sprendimą ir į kūrybingumą. Taigi, galima sakyti, daugelis santariečių yra pritraukti trijų dalyku: lietuviškumo problemos, liberalizmo ir kūrybinių potencialų.

Bet, žinoma, yra ir daugiau specifinių, asmeniškių priežasčių. Pažiūrėkime į aari A. Sa-

vo prigimtimi jis yra vadas. Amerikoje yra begalės grupių, kur jis galėtų reikštis. Bet kadangi jam lietuviškumas svarbus, ir jis nelabai dar jaučiasi "namie" Amerikos visuomenėje, jis neranda pilnai patenkinančių galimybių ten reikštis. Santaroje jis randa grupę žmonių, ieškančių tokių vadų, kaip jis; randa priimančią ir draugišką aplinką ir progą kūrybingai vartoti savo jėgas ir gabumus. Jis karštai atsiduoda organizacinei veiklai.

B. kai kuriais atvejais yra labai panašus į A. Jis taip pat nesuranda sau tinkamos vietos amerikiečių tarpe, jam trūksta ypatingų talentų ir jis jaučiasi nedrąsiai. Didelėje kompeticijoje jis atsilieka ir pasijunta vienišas. Santaroj jis pamato, kad jam bijoti nereikia — jis yra priimamas ir gerbiamas, nes užtenka to, kad jis lietuvis. Tai įgalina jį tapti visiems broliu.

Veikloje kiekvienas randa ką kita. Vienam įdomiau organizaciniai reikalai, kitam įvairios diskusijos, trečiam — draugai ir kompanija, ketvirtam šokiai ir vakaruškos, penktam galimybė susirasti lietuvi vyrą arba žmoną. Iš tokių skirtumų ir susidaro veikianti organizacija.

Ką jis neveiktų? neretas narys kartais pagalvoja ir pasižiūri aplink: mūsų taip mažai, ir dažnai tautiškumo, kaip jungiamos jėgos, neužtenka. Kartais jaučiamas dinamiškos veiklos trūkumas. Matydami prieauglio trūkumą, ir kovodami prieš tautos mirtį šitame krašte, pasidarome letargiški ir apmirę. Kažkaip trūksta medžiagos naujai kūrybai. Ką daryti?

Organizacija egzistuos tol, kol ji turės realią bazę. Geriau mažiau rūpiotis nepakeičiamais dalykais ir stengtis jai duoti gyvybės, kol ji egzistuoja. Kai nebeliks kas ja intereso, nebus ji tada reikalinga nei tiems, kurie būtų galėję būti jos nariais. Bet ne mums spręsti kas bus rytoj. Tuo tarpu Santara ką nors duoda visam alfabetai žmonių, veikia lietuvių visuomenėje, ir turi naudą ir prasmę.

40 metų sukaktis

Šiomet sueina 40 metų nuo Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo, ir šią sukaktį rengiasi atatatinkamai paminėti visos studijuojantis lietuvių jaunimas Chicagoje. Minėjimas įvyks vasario 23 d. Jaunimo Namuose.

Minėjimui yra ruošiamas

atatinkama programa — montažas, kurį atliks Chicago Aukšt. Lit. Mokyklos mokiniai.

Būtų gražu, kad lietuviška visuomenė gausiai dalyvautų šiame minėjime, nes tą dieną jaunimas, pamiršęs ideologinius ir filosofinius įsitikinimų skirtumus, susirinks vieningai paminėti mums šią taip svarbią dieną.

Reikia tikėtis, kad visi susirinkę vasario 23 d. prisiminsime mūsų tautos prieš 40 metų nueitus kelius, siekiant laisvės, ir prisiminsime, kad tautos dalis savo žemėje šiandien vėl jos neturi. Gal tada įsimoninsime mūsų kaip tremtinių padėtį laisvame pasaulyje ir sustiprėję pasiryšime kovoti už tautos laisvę, išeidami iš minėjimo išsinešime mintį, kad reikia vieningai susijungti bendrai kovai už tai, kuo mes visi šventai tikime — Lietuvos laisvę ir jos atatinkama vieta laisvųjų valstybių tarpe. Gal tada pajusime, kad reikėtų susitikti dažniau ne vien tik minėti tai, ką turėjome ir praradome, bet ir ką norime atgauti.

Danutė Sakalauskaitė

Iš arti ir iš toli

Santaros Chicago skyrius jau yra suplanavęs *Gyvosios Lietuvybės Mėnesio* programas. Visos programos vyks sekmadieniais kovo mėnesį Jėzuitų Jaunimo Namuose ir prasidės 2:30 val. po pietų. Smulkesnės informacijos, liečiančios šias programas, pasirodys spaudoje vėliau.

Kol. Albertas Kerelis baigė FAA laipsniu Illinois Universitetą. Sveikiname kolegą Kerelį, ir tikimės, kad grįžęs į Chicago jis vėl aktyviai prisidės prie organizacinių darbų.

Algimantas Mackus yra režisūros padėjėjas statomame A. Landsbergio parašytame scenos veikale "Vėjas Gluosniuose". Veikalą režisuoja A. Dikinis.

Kol. Modestas Jakaitis ir Jūratė Trinkūnaitė neseniai sukūrė šeimą ir visi linkime jaunavedžiams daug laimės. Taip pat tikimės, kad jie ir toliau neužmirš aktyvaus dalyvavimo Santaros gyvenime. Šiuo metu kol. Jakaitis yra Urbanos Santaros skyriaus pirmininkas.

Chicago Santaros skyrius rengia visuomenei *Išraiškos Šokio ir Poezijos Vakarą*, kuriame dalyvaus iš Montrealio atvykusi išraiškos šokėja Birutė Vaitekūnaitė - Nagienė. Vakarą įvyks kovo 29 d. 8 v. vak. Jaunimo Namuose. Visuomenė nuosirdžiai kviečiama atsilankyti.

Kol. Povilas Jasiukonis, buvęs Los Angeles Santaros skyriaus pirmininkas, baigė Californijos Un-te filmų meno ir technikos mokslą. Kol. Jasiukonis šiuo metu talkininkauja lietuvių radijo valandėlėse Los Angeles, yra taip pat susukęs įdomų humoristinį filmą apie Santarą.

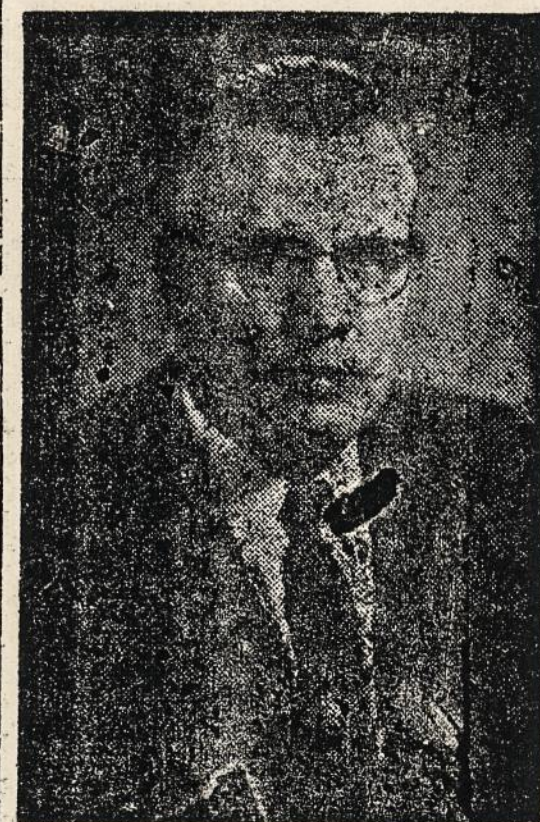
Kol. Jonas Šostakas redaguoja Detroito oro skautų leidiamą laikraštėlį "Į Erdves".

Kol. Rytas Babickas yra paskirtas šiaurės Amerikos lietuvių tinklinio vadovu. Jis treniruoja Clevelando sporto klubo "Žaibas" moterų tinklinio komandą, kuri Clevelando miesto tinklinio pirmenybėse laiko pirmą vietą.

Rašytojas Antanas Škėma yra išrinktas Santaros Garbės Filisteriu.

Kol. Vytautas Bruzgulevičius perėmė Bostono Santaros skyriaus pirmininkavimą, nes buvęs skyriaus pirmininkas Petras Maleckas nepersenai persikėlė gyventi į Washingtoną.

Dr. Jonas Valaitis yra Illinois Amerikos Lietuvių Gydytojų Draugijos mokslinių programų vedėjas.

• Parduodu, Pritaikau • ir Įdedu Naujus

moderniškus aliuminijaus langus, duris ir vasarinius tinklelius. Apdraudžiu namus, automobilius, langus, baldus ir kitus dalykus nuo ugnies, vagies ir kitokių nelaimių.

Kreipkitės, mielai noru Jums patarnausiu.

JUOZAS SPAITIS
3261 So. Halsted St.
Victory 2-6469

Anglų Kalbos Pamokos K. GINEITIS

6402 So. Fairfield Ave., Chicago 29
Telefonas: HEmlock 4-8037
(3-čias augštas, durys po kairei, arti 63-čios gatvės ir California Ave.)
Duoda prieš karą baigęs Čikagos universitetą.
1 dol. 25 ct. val. — privačios

VERTIMAI - PILIETYBĖ - LAIŠKAI

CHICAGOS ŠVARIASIAUS IR MODERNIŠKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

PETRO ŠIRVOKO NUOTYKIAI

Vienas aukštą mokslą lankęs žmogus, Bostono sieloganis, atsiuntė Petriui Širvokui laišką, patardamas jam susipažinti su Betinos Baxter stebuklais. Šis štukorius, matyt, nežino, kad Petras Širvokas savo knygoje yra aprašęs daugiau stebuklų ir su juo nutikusį įvairiausių nuotykių, negu bet kurios panos knygoje galėtų būti suminėta. Švaisto knyga apie Petro Širvoko stebuklus ir nuotykius bus pasiųsta, kai du doferiai ateis tokiu adresu: **NAUJIENOS, 1739 S. Halsted Street, Chicago 8, Illinois.**

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, FEBRUARY 8, 1958

DIENŲ SKEVELDROS

1.

Skaitytai žmogus vieną Chicago lietuvių laikraštį, o tau dedas, kad sklaidai dr. J. Basanavičiaus "Iš gyvenimo vėlių bei velnių" (Chicago, Ill., 1903 m., "Turtu ir spauda" "Lietuvos").

Va, koks siaubas dvelkia iš pačių antraščių: "Lietuviškoji koegzistencija", "Pavalkai ir žvaigždynai", "Koegzistentai" atsišaukia iš anapus".

Lyg čia pat, kaip graikų tragedijose choras, kalbėtų Camus:

"Išduosiu tau didelę paslaptį, mon cher. Nelauk Paskutiniojo Teismo. Jis vyksta kasdien..."

Vai, buvo "Spaudos bendradarbių šventė", ir ta su nerimu:

"...reikalingas didelis atsargumas, kad... nepadėtume JAV esantiems pavojingos koegzistencijos šaliniakams".

Nenoromis prisimena toks surrealistinis anekdotas: Išvargęs-sunykęs pacientas guodžiasi gydytojui: "Išgyvenu kažkokį klaidą. Vos užmigęs vėl bundu. Susidaro išpuolis, lyg šale savęs lovoj jausčiau krokodilą. Lyg, va, girdėčiau, kaip žiojasi..." Gydytojas šaltai-ramiai: "Nesijaudinkite! Suprantu. Tai tipiška perkrauto skrandžio reakcija. Pirašysiu vaistų. Po dvi piiliules prieš valgant. Praeipraeiprae..." Po 2 savaitių vėl pacientas guodžiasi: "Daktare, kaskartas blogiau. Dabar jaučiu, kad krokodilas dar arčiau prie manęs prisėlinęs. Vos užmingu, rodos, jo šaltos pėdos liečia mano pečius..." O daktaras: "Suprantu. Persilpna dozė. Imk po 4 žirnelius prieš kiekvieną valgį. Pagelbės..." Praeina savaitė, mėnuo, pacientas nebegrižta. Kartą ėjo pro šalį ir klausia namų sarge. Anagi liūdnei patinguoja galva: "Mirė, daktare!" Ir priduria: "Viešpatie, kaip baisu! Tik pamanykite, savo paties lovoje buvo krokodilo suėstas..."

Visa ši ("koegzistencijos") audra stiklinės dugne kilo, kaip "Darbininkas" chronologiškai išdėstė, dėl Almaus pastabų "Tėviškės žiburiuos" ir Al. Gimanto str. "N.Lietuvoj". Kas pridėti, kas atimti? Ak, kartu su Hemingway pakar-

toti:

"Iš visų žemės būtybių vienai-vienas žmogus tesugeba juoktis, nors iš tikrųjų jis mažiausia tam teturi pagrindo".

2.

Kas sako, kad mes tremtyj nekuriame literatūrinių tradicijų? Prieš keletą metų J. Gliauda, nepatenkintas, rodos, "Ora pro nobis" recenzija, viešai pranešė... užprašęs šv. Mišias už... recenzentą V. Alantą. Lenkai pasakytų, "czym chata bogata".

Bet dar ne galas. Va, skaitau ("Draugo" II dalis, 1958. 2.1) str. "Akvarėlė su Bor-Jero šaržais", kur J. Gliauda savo pastaboms kaip motto cituoja... na, kągi? Ogi... J. Gliaudos "Ora pro nobis".

3.

J. Aistis, besikalbėdamas su "Darbininko" bendradarbiu, pareiškė:

"Daugiau neberašysiu eilių. Tai ("Kristaliniame karste") mano paskutinis rinkinys".

Beje, "nusivylimas" poezija visur juntamas. Ana, Randall Jarrell — Kongreso Bibliotekos patarėjas — vienoj savo paskaitoj iškėlė mintį "eilėraščius versti į prozą". "Ne poezijos epocha..." — kalbėjo: — Bet eilėraščius (klasikų poeziją įskaitytinai) galima versti į "padorią amerikoniškąją prozą, kurią supranta netgi naminiai gyvūnai". "Manau, ir biznį galima padaryti!" — liūdnei baigė Randall Jarrell.

4.

Mūsų leidėjams, nebeprasiriantiems pro ledų (t.y. neišparduotų knygų) kalnus, galima (paguodai?) priminti iš amerikiečių kilusio prancūzų rašytojo Julien Green nuomonę, kad "juo didesnis tiražas, juo menkesnė kokybė". Girdi, "gerai terašoma negausiai publikai. Jean Baptiste Racine savo tragedijas rašė vos 200 asmenų..."

5.

Ar pažįstate lietuvaite M-air-i-k-ą? Nagi, to D.P's lenko Radinskio, kurs Australijoje įsikurti bandė, žmonelė!

Plačiau galima patirti pačią apysaką ("Riverslake", by T. A. G. Hungerford, 252 pusl., Angus and Robertson, London Sydney, 1953 m.) paskaičius. Man pakliuvo po ranka recenzija lenkų mėnraštyje. Auto-

rius visa širdimi už tremtinius, kai australų visuomenė visus atvykusius D.P's vadina bendrine "Bloody Balts" sąvoka (tik vėliau prigijo "New Australian"). Recenzento teigimu, jei Europoj ši knyga būtų buvusi paskleista "įkurdinimo akcijos" išvakarėse, niekas ir už aukso kalnus nebūt kėlęs kojos į Australijos žemyną. Iš nukilusiųjų "90% grįš į Europą", čia pat, kai tik vartai bus atdari.

Gal kas iš tenykščių "Bloody Balts" imtų ir plačiau parašytų apie šią knygą, kuri, recenzento nuomone, yra "graudžios nužmoginimo epochos foto dokumentas".

6.

Czesław Miłosz laureatas. — Jis gavo lenkų mėnraščio "Kultura" 1957 m. premiją. Jury komisija savo sprendimo pagrindu paėmė pernai išleistą "Traktat poetycki" ir mašinraštį "Kontynenty" (iv. literatūriniai straipsniai, pastabos ir vertimas).

Cz. Miłosz, pasirinkęs laisvę, jau išleido 5 knygas. Iš jų viena ("Zdobycie władzy") buvo prancūzų premijuota, o antroji ("Dolina Issy" — "Isos slėnis") išversta į vokiečių kalbą (išleido Kiepenheuer-Witsch) yra Vakarų Vokietijos skaitytojus kaip "best-seler" (kitą mėnesį parūpinsime keletą ištraukų!)

Cz. Miłosz, dar studijuodamas Vilniaus Stepono Batoro universitete, redagavo jaunųjų periodiką "Zagary" ("Žagarai"), vėliau bendradarbiavo J. Keliuočio "Naujojo Romuvoj". Yra išvertęs į lenkų kalbą K.Borutos "Artojų Maištą" ir kt. eilėraščius.

7.

Sausio 31 d. naktį iš darbo grįžęs ant stalo radau žmonelės "paskutinių žinių biuletėnį": "Pagaliau iššovė. 'Explorer' skrieja pagal planą". Lyg naktis prašvito. Ak, tai laisviesiems į garbę ir naudą!

Tarpkontinentinių planetų temos jau ir literatūros pasauly viešpatauja. Va, Jean Wahl, filosofas ir Sorbonos profesorius, svarsto, kas galima dovanoti "naujesiems žmonėms", tiksliau: kas galima įdėti į planuojamąsias tarpplanetines raketas?

Wahl sudaro tokį literatūros sąrašą:

Šv. Raštas (Senasis ir Naujasis Testamentas), Homeras, Nietsche (jo "Valios galybė"), Dante, Rabelais, Plato, Hegel, Aischylos, Sofoklas, Pascal, Blake ir Joyce (gali tai būti "Ulysses" arba "Finnegaris Wake").

Žinia, jei būtų raketoj vietos, praverstų įdėti Malraux, Novalis, Rimbaud, Van Gogho laišakai ir Dostojevskis.

Čia pat atsiliepi kiti su savo mėgiamaisiais rašytojais (priduriant Šekspyrą, Cervantes, Baudelaire ir pn.). Netruko atsiliepti ir vienas anglas lordas. Tai, kaip "Daily Telegraph" praneša, buvo Lord Alastair Graham. Pagal jį pirmąją tarpplanetinę raketą uždarytina ir... vyskupas, "idant tada milijonų dėmesys būtų nukreiptas į Dievą".

Lordo pasiūlymo parašėje skverbiasi Herriot žodžiai:

"Ne gana būti dideliu žmogumi. Juo reikia būti ir atitinkamu metu".

J. Cicėnas

ŽIEMOS SEZONINIS IŠPARDAVIMAS

Motorola Television Special su nešiojamu staliuku \$12995

3 dal. sofa su 2 staliukais, staliuku gėrimams, 2 lempom \$24995

Vokiškos gamybos Radio FM ir trumpų bangų HI-FI pasirinkimas.

Taip pat didelis pasirinkimas naujausių ir moderniausių rakandų, TV ir radijo aparatų, veidrodžių, lovų ir kita.

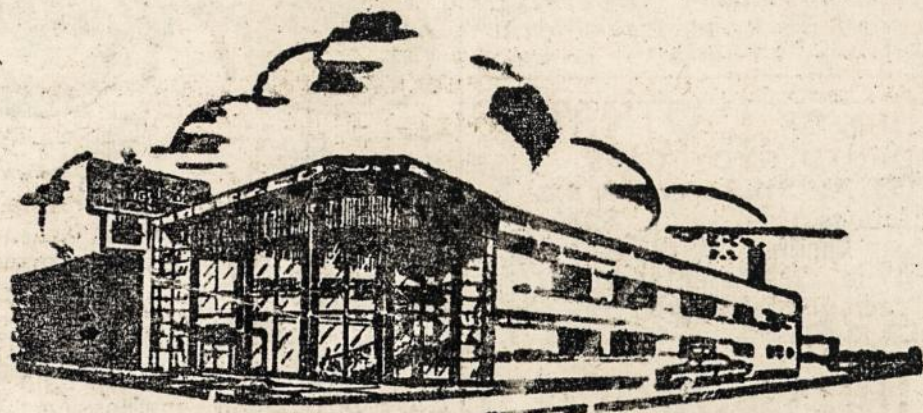
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS, sav

ROOSEVELT FURNITURE CO

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Krautuvė atidaryta sekmadieniais nuo 11 iki 4:30.

THE BIGGEST DOLLAR IN THE WORLD IS THE DOLLAR YOU SAVE

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

6245 South Western Ave.

Tel.: GRovehill 6-7575

Chicago, Illinois

ATDARA: pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį ir penktadienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį nuo 9 iki 8. Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį atdara nuo 9 iki 2 valandos po pietų.

Remiantis Chicago Savings Bendrovės praeitimi, nuo pat jos įsikūrimo 1924 metais, jos pavyzdinga biznio tvarka, ypatingai indėlių saugumo ir dividendų našumo atžvilgiu, nėra saugesnės ir pelningesnės įstaigos pasidėti taupomus pinigus. Pasidėję taupinius pas mus gausite ne tik tai saugumą — jų apdraudimą iki \$10,000.00, augstą dividendą, bet ir daugelį kitų patarnavimų veltui, už kuriuos kitose įstaigose turėtumėte mokėti.

Taupytojų patogumui Chicago Savings Bendrovės įstaiga yra viena iš gražiausių ir moderniausių įrengtų visoje Illinois Valstybėje.

Lietuviai gyvenantieji už Chicago ribų, nežiūrint kurioje Suvienuytų Valstybių dalyje jie begyventų, gali taupyti pinigus paštu.

Rašykite dėl informacijų.

Mūsų turtas \$21,000,000.00

(Atkelta iš 5-to psl.)

"Iš kopyčios, trankiai plepėdamos, nučina moterėlės, stengiasi atkalbėti už per pamaldas pratylėtą laiką. Niekas žemėje negali dingti. Ypač beprasmiškai ir tylo-
mis, praleista diena. Tiek daug žmonių nematytų. Tiek meilių, išsiskyrėlių ir mergų su vaikais. Tiek daug darbo. Moterėlės, prieš tuos didelius, uždavinius, susikaupimui aplanko pamaldas". (126)

Skaitytojai, stebėję Aloyzo Barono kūrybinį kelią, matė, kaip su kiekvienu kūrinio jo stilius darėsi vis skubotesnis ir nervingesnis. Sakiniai darėsi kampuoti ir laužyti. Besivaikant savo paties išivaizduotą moderniškumą stiliuje, Barono kūrinuose atsirado vis daugiau manieros, nenuoširdumo ir nerūpestingumo. Šioms blogybėms skaitytojas nebėra per daug atlaidsus rašytojui su dešimties knygų kraičiu ir save pagrįstai laikančiu profesionalu, nors ir tik lietuviškų mastu.

Baronas, atrodo, tiesiog gėdinasi didesnio jausmingumo. Jeigu jis pats, arba kuris nors iš veikėjų, į sakinį ar sceną įdeda nors truputį daugiau širdies, autorius tuojau susigriebia ir, lyg nusigandęs, kad jo nepalaikytų per daug sentimentaliu, drebia, jeigu ne pats, tai Launio, lūpomis, kokį nors groteskišką kalambū-
rą. Neskoningumo viršūnė pasiekama, kada net ir Lilija štai kaip nugalvoja apie pasi-
bučiavimą:

"... Ji klausosi kareivio kančios ir grįžta gyvenimui. Ir pirmą kartą ji jaučia, kad nebūtina dviems jauniems žmonėms tuoj pulti į glėbį ir taisyti viens kito lūpas, kaip lašinius". (68)

Tokie groteskiški palyginimai, kaip: "Abraičio rankos, kaip Voltos lankas" (32), "Stotys — kaip blogų poetų plejada — be veido" (63), "Ašaros — dezinfekcija ir svorio numetimas" (69), "Širdis — didelis klotimas" (142), nėra nei vaizdingi, nei estetiški. O jų gausu kiekviename puslapyje, ypač besaikiuose Launio kliedėjimuose. Rūpestingiau savyje paieškojęs, Baronas gali jų gana originalių ir vaizdingų surasti:

"Prie durų stovi ploni medeliai ir lankstosi, kaip dvaro tarnai besitiki gerų arbatpinigių". (185)

"Rimti žiogai suka senas kataninkas. Paskui, žiemą, eis pas skruzdėles ubagauti. Praskrenda gobšios bitės, sunkios ir pavėlavę". (149)

"Už lango nusipurto medžiai. Juos užpuola šaltis. Paskui jie vėl, nubėrę šaltus lašus, ramiai stovi. Juos tuoj vėl stumdys vėjas ir nuolatos plaks lietus. Jie bus ujami pavainikiai. Kris šalna ir saulė nebegalės jų išgelbėti. Prie pat jų kojų

ciniškai stovės ruduo ir kankins". (165)

Kiek nerimtai nuskamba, nors ir vykusiai romane įpin-tos, dienos aktualijos:

"Kieme du balsai, pavyzdingai nesutardami, nugiėda dainą, patriotišką ir tvirtą, kaip karininkų ramovė. Žvanga ginklai, žvengia arkliai ir dreba, nuo žvaigždžių ir pentinų, priešai. Užglušina priešus plėšikus, kuriems šautuvėliai baisius kapus, rengia. Paskui tą dainą kelia laiptais. Sunkiai. Daina baisiai gąsdinanti priešą, net pasipiktinusios, kaikurios moterys išeina iš kambarių pasižiūrėti". (124)

"Ant telegrafo vielų snau-džia margos paukštės. Ser-mukštnyje mušasi žvirbliai. Jie naujas partijas kuria ir kalba visi iš karto". (140)

Kaip jau ir anksčiau minėjome, viena didžiausių Barono stilistinių neigiamybių yra saiko neturėjimas ir perkrovi-mas. Išsikaitykime į šį pavyz-dėlį:

"Viena šoka, Viena dainuo-ja. Vieną į rūsius kiša ilgas dainuojantis signalas. Paskui Viena vėl gyvena savo prate-riu, senu ir nauju Dunojumi, prasto alaus barais ir netikros kavos kavinėmis. Viena links-ma, Viena tiki ateitimi. Vie-nai lemta būti laisvai: taip di-džiųjų pažadėta. Išmintingu, kaip pirmasis Bremų miesto muzikantas. Vasara traukiasi į savo žalią sijoną. Ruduo me-ta apsiausta ant galvos. Vasa-rai gali labai blogai baigtis. Rugsėjis paleido voratinklius. Rugsėjis visoj Europoj vieno-das. Rugsėjis baigiasi. Jam traškanotą akį merkia spalys. Išėik, aš ateisiu. Bus ilgesni vakarai. Tegū Viena šoka. Viena šoka po bombomis. Šo-kio linksmumo nė pats Strau-sas negalėjo numatyti". (74)

Sakykime, kad šioje vietoje pabrąskintieji žodžiai skaityto-

(Tęsinys 9-tam psl.)

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAICO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: aksdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus. Ofiso telefon.: PROspect 8-3229 Rezid. telefon.: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas diena po pietų 1-3; vak. 7-8 tikrai antradieniais ir penktadieniais. Trečiad. ir sekmd. ofisas uždarytas. Rez.: 3241 WEST 66th PLACE Phone: REpublic 7-7868

WALbrook 5-9106 — RANDolph 6-1190
DR. JONAS G. BYLA
nervų-smegenų ligos, chirurgija
104 SO. MICHIGAN AVE.
Kambarys 615
Konsultacija tik susitarus

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:

Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 14 ir 7-9. Antrad. nuo 1-5. Trečiad. ir Šeštadienį tikrai susitarus.

Ofiso telefon.: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Šeštadieniais, nuo 2 ki. 4 po pietų. Trečiadienį pagal sutartį

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867
DR. BR. GAIZIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS
PHYSICIAN AND SURGEON
(Lietuvis, Gydytojas)
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 2-4 val. po pietų ir 7-9 vakaro. Trečiad. ir šeštad. uždaryta. Ofiso telefonas: PROspect 6-3838 Rezid. telefonas: REpublic 7-9199

GROvehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juska
AKIU LIGU SPECIALISTE IR PRITAICO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą. Išskyrus trečiadienį ir šeštadienį. 2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso ir buto tel.: OLYmpic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th CT., CICERO
Kasdien 10-12 ir 4-7 val. Trečiad. ir šeštad. tik 10-12 val.

Telef. Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais 12-4 val. Butas: 1634 So. 49th Ave., Cicero, Ill.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210 Jei neatsiliepiu, šaukite KEdzio 3-2868
Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val. kasdien po pietų nuo 12-2:30. Daily afternoons
Val.: kasdien po pietų nuo 12-3. 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

Rezidencijos: PROspect 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
(71-oji ir Campbell Ave.)
Ofiso tel.: HE 4-1202 arba RE 7-9700
Valandos: pirmad. ir ketvirt. 2-5 p. p., antrad. ir penktad. 5-8 val. vak. Šeštadieniais nuo 2-4 val. popiet. Trečiadieniais uždaryta.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGU SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9-11 val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų. Trečiadieniais uždaryta.

WA 5-4212 Res. PR 6-2146
DR. ELENA MILIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
DR. ADOLFAS MILIUS
AKUSERIJA IR GINEKOLOGIJA
2656 WEST 63rd ST.
Fordon Medical Art Bldg.
Valandos: nuo 7 iki 9 val. vakaro, išskyrus trečiad. ir sekmdienius. Šeštadienį nuo 1 iki 4 val. popiet.

Dr. Julia Monstavičius
GYDYTOJA IR CHIRURGE
10748 SO. MICHIGAN AVE.
Tel.: PU 5-6766
Naktį skambinti rezidencijon. 1653 W. 103rd St., Beverly Hills
Tel.: BEverly 8-3946
Darbo valandos: nuo 6 iki 9 val. po pietų kasdien, išskyrus trečiadienį ir šeštadienį nuo 1 iki 4 val. po pietų

Dr. Juozas PAUKŠTYS
DANTU GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(įėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p. 7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12. Trečiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — namu CE 3-7786

DR. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 SO. ASHLAND AVENUE
Ofiso valandos: nuo 2-4 ir 6-8. Ser., Subat. ir Nedėl. tik susitarus. Ofiso telefonas: YARds 7-4787 Namu telefon.: PROspect 6-1930
Jei neatsiliepiu viršutiniai telefonai, šaukite Midway 3-0001

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 8, 1958

Telef. ofiso: CLiffside 4-2896
Rezid.: LAfayette 3-1172
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų. Šešt. 2-6 val. popiet. Išskyrus šeštad.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERU ligos.
Ofisas 5100 SO. WESTERN AVE.
Tel.: PROspect 8-1223; arba WE 6-5577
Ofiso val.: pirmad. 8-10 val. vakaro, antrad., trečiad. ir penktad. 6-9 v. v. Šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Kampas 71 ir Campbell Ave.
Ofiso telefon.: HEMlock 4-2123
Rezid. telefon.: GIBson 8-6195
Valandos: pirmad. ir ketv. nuo 5 iki 9 val. vak., antrad. ir penktad. nuo 1 iki 5 val. popiet. Šeštad. nuo 2 iki 4 val. popiet. Trečiadieniais uždaryta.

Tel.: ofiso ir rez. PROspect 6-9400
Dr. Ona Vaškevičius
(VAŠKEVIČIUTE)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 SO. KEDZIE AVENUE
Val.: kasdien nuo 1-3 popiet. ir nuo 6-8 val. vakaro; šeštad. 1-4 popiet. Trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus.

C. Z. VEZELIS
DANTU GYDYTOJAS
4645 S. ASHLAND AVE. YA 7-2246
Val.: nuo 9 iki 12, nuo 1 iki 5, nuo 6 iki 8. Trečiadieniais uždaryta.

Tel.: ofiso VI 2-1581; rez.: VI 2-0742
DR. V. VILEIKIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31 os. gatvės)
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val. Šeštadieniais 2-4 val. po pietų. Sekmdieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai, Protezai, Med. Ban-dazai, Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1. ORTHOPEDIJOS, TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIU GYDYTOJAI
Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
VAL.: 10 ryto iki 8 vak. (trečiadienį uždaryta). Šeštad. 10 ryto iki 8 n.

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIU GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YARds 7-1829
Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso: Ofisas ir Akinių Dirbtuvė 756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Treč. uždaryta. Penkt. ir šeštad. 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

Dr. Kazimieras MICHEL
Optometristas-Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įveda netikrą — artificiale akis pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja per 39 metus. Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonas: YARds 7-6616
Nuo 9:30 val. ryto iki 8 val. vakaro.

DR. S. VAITUSH, Opt.
Palengvins akių itempimą, kuris esti priežastimi galvos skaudėjimo, svaigimo arba aptemimo, nervuotumo, skaudėjimo, akių karščio. Atitaisau trumparegystę ir toliaregystę. Priren-giu teisingai akinius. Visuose atsitiki-muose egzaminavimai daroma su elek-tra, parodancia mažiasias klaidas. Speciali atyda kreipiamą į mokyklos vaikus.

VALANDOS:
Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro. Šeštadieniais iki 4 val. vakaro. Trečiadienį ir sekmd. uždaryta.
4712 S. ASHLAND AVE.
YARds 7-1373

Keista, bet faktas

Daržovės Pietų Ašigalyje nežino, kur viršus-apačia

Pietų Ašigalis, Laivyno leit. Vernon Houk iš Firebaugh, Calif., esąs su ekspedicija Antarktikoj, prie pat Pietų Ašigalio, įrengė daržovėms šiltdaržį ir praneša, kad daržovės auga vešliai, tik visa bėda, kad čia nėra jokių pasaulio kryptų, tai yra nėra nei rytų, nei vakarų, pietų nei šiaurės ir joks kompasas čia negelbsti, tad ir jo daržovės pametė savo galvas, nežinodamos, kur link joms augti. Nežiūrint visų daržininko pastangų joms padėti, jos auga šaknelėmis ore ir galūnelėmis žemėje, kurią leit. Houk savo daržui atsigabeno iš Kalifornijos.

Visos senmergės galės turėti vaiką

Londonas. Anglijoje laukiama naujos audros kunigų tarpe dėl dirbtinio apvaisinimo problemos, kuri čia jau nuo seniau kvaršina galvą Canterbury arkivyskupui ir kitiems teologams. Dr. Donald Soper, buv. britų metodistų konferencijos prezidentas, straipsnyje, Illustrated Magazine, pareiškė: "Aš nemanau, kad būtų nuodėmė, kai kurioms senmergėms, kurios jaučiasi vienišos ir šiaip būtų geros motinos, duoti dirbtinį apvaisinimą, kad jos neprarastų progos pasidžiaugti motinyste... Nėra išmintinga, kai bažnyčios pasiskubina iš peties pasmerkti praktiką, palaidai vadinamą AID (Pagalba, taip Anglijoje vadinamas dirbtinis apvaisinimas). Aš nebūčiau linkęs pasmerkti kaip nuodėmingą dirbtinį apvaisinimą šeimose, kur vyrai yra nevaisingi... Nėra gera, kad bažnyčia nori tatau paversti nuodėme arba nusikaltimu; tai yra tik vienas iš mechanizmo, kuriuos mokslas paduoda žmonėms į rankas, kad išmintingai pasinaudotų".

Nepatinka dantys, eik pas psichiatrą

Dr. Charles H. Moses, dantis, Ontario, Kanadoje, paskelbė, kad dirbtinių dantų nepatogumai dažniausiai esą niekas kita, kaip "psichosomatiškas" reiškinys ir pataria, kas negali priprasti prie dantisisto padirbtų dantų, kreiptis ne į dantisistą, o į psichiatrą. Dantų gydytojai tik be reikalo turi pakelti pacientų skundus, pasakė Dr. Moses dantisrad Hilton viešbutyje, Chicagų 93-čioj konferencijoje, Congoje.

Manila. Plk. Cristano Alba pranešė policijai, kad vagys įėjo į jo miegamąjį ir pavogė visus jo žiedus, laikrodėlius ir kitus vertingesnius daiktus. Pulkininkas yra Filipinų vyriausybės ekspertas policijos reikalams.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

(Tęsinys iš 8-to psl.)

juje sukelia savotišką miesto tempo, laiko skubėjimo nuotaiką. Kitoj vietoj tokių nuolatinių paskirų žodžių kartojimu irgi galima daug ką atsiekti. Tačiau kada tas kartojimas pripildo kone kiekvieną puslapį, jis atsibosta ir sukelia tik monotonią bei nuoboduli ir baisiai lėtina veiksmą. O tačiau "Mėnesioje" taip jau yra: "Irena... Irena... Irena... Parke... Parke... Parkas... Ruduo... Rudenį... Rudenio... Dėdės... Dėdės... Dėdės..." Nelyginant to studentiškoje dainoje: Nėgras guli ant kranto, nėgras riešutą kramto, nėgrui sunku gyventi.

Žodis baigiant

Aloyzas Baronas moka pinti intriga, moka pažvelgti į savo kuriamo žmogaus vidų, moka idomiškai pasakoti. Jeigu jis sugebėtų prie kūrinio pasėdėti ilgesnį laiką, atsikratyti dirbtinių ir tariamai modernistiškų manierų, jei jis atsakytų lėkštos ir groteskiškos "filosofijos" ir gerai suimtų į naga kai kuriuos plepiuosius savo veikėjus, iš jo būtų galima tikėtis gana rimtų kūrinių. Gi mūsų didžiausias noras būtų ši nebe pirmos jaunystės rašytoją matyti ne amžinai jaunu ir daug žadančiu, bet subrendusiu ir duodančiu.

Knygoje nemaža korektūros klaidų.

Dail. Jono Pilipausko viršelis skoningas ir patrauklus.

Aloyzas Baronas MENE-SIENA. Romanas. Išleido J. Karvelio knygynas, 1957 m. 202 psl. Kaina nepažymėta.

Kas vaikui kvepia, motinai smirda

Indianapolis. Harold Kouns, 2 metų vaikas, pereitą sekmadienį nepaprastai pakvipo išgėręs iki lašelio savo motinos geriausių kvėpalų bonkute. Harold nugabentas į St. Francis ligoninę jaučiasi nebloginis ir ligoninės personalas sako, kad jų ligoninė niekad taip gardžiai nekvepėjo, kaip šiomis dienomis. Bet motina Haroldą už tokį elgesį vis tik vadiną pasmirdėliu ("stinker").

Vėl bulius Italijoje pateko į radiją ir spaudą. Labai gyvame Ciampino aerodrome prie Romos visi lėktuvai, atskridę nusileisti, turėjo skraidyti aplinkui ore, negalėdami nutūpti, kadangi iš gretimos ganyklos didžiulis piktas bulius išlaužė į aerodromą ir, kol policija ir gaisrininkai jį nuvijo, neleido niekam pasirodyti aerodromo aikštėje.

Sault St. Marie, Ontario. Šio miesto aldermonai paklausė sveikatos tarybos direktoriaus paaiškinimo, ką reiškia sąskaita už pirktus pokerio "čipsus"? "Well, tie 'čipsai' yra vartojami naujagimių vaikų numeriams ligoninėse užrašyti", atsakė direktorius.

DIDŽIAUSIA SU 25 METU PRAKTIKA SIUNTINIŲ PERSIUNTIMO ĮSTAIGA,

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

1313 Addison Road
(Cor. Superior & E. 71st St.)
CLEVELAND 3, OHIO
Tel.: UT 1-0806

Ellis Building, Room 10
409 West Broadway
SO. BOSTON 27, MASS.
Tel.: AN 8-8764

Persiunčiame Jūsų sudarytus siuntinius į Lietuvą ir visas Rusijos sritis, siuntėjui apmokant muitą čia.

Dabar galima siusti iki 44 sv. jeigu siunčiamieji daiktai telpa dėžėje, kurios dydis 15" x 15" x 12". Oro paštu galima siusti iki 22 svarų.

Maisto kartu su drabužiais siusti neleidžiama. Taip pat neleidžiama siusti vartotų daiktų.

Toliau gyvenantieji paketus siuskite mums paštu arba per Railway Express. Siuntinių surašę ir perpakavę, mes 24 val. bėgyje pranešime, kiek kainuoja persiuntimas.

Mūsų įstaigoje galima gauti medžiagų ir kitokių prekių pigiomis kainomis.

ISTAIGOS TARNAUTOJAI LIETUVIAI

Greitas ir mandagus patarnavimas, įkainuojame prieinamomis kainomis. Siuntiniai pilnai apdrausti. (Siunčiame su INTURISTO LICENZIJĄ).

Jūs įsitikinsite, kad per mus siusti paketai greičiausiai pasiekia gavėją.

(Skelbimas laikinas — malonėkite išsikirpti adresą!)

Kad jūsų giminės ir artimieji gautų siuntiniodovaną VELYKOMS ji būtinai išsiuskite neatidėliotinai! Šventėms pradžiuginkite savo artimuosius SIUNTINIŲ DOVANA! Siuskite siuntinius dabar! Naudokitės patarnavimu patikimos, atidžios ir skubios firmos

General Parcel and Travel Co., Inc.

135 West 14th Street, New York 11, N. Y.

Telef.: CHelsea 3-2583

(Licensed by USSR)

Pagal sutartį, sudarytą su Inturistu, firma turi teisės siusti siuntinius į visas SSSR respublikas ir Lietuvą. Visos išlaidos įskaitant muitą apmokama čia, firmos įstaigoje.

Siusti galima THK NAUJUS DAIKTUS.

Kiekvienas siuntinys apdraustas.

ISTAIGOJE DIDELIS PASIRINKIMAS PREKIŲ.

Atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vak. Sekmadieniais iki 4 val.

Klientų patogumui skyriai atidaryti sekančiuose miestuose:

900 LITERARY ROAD, CLEVELAND 13, OHIO Tel. TOWer 1-1461
11339 JOS. CAMPAU, DETROIT 12, MICH. Tel. TOWnsend 9-3980
632 W. GIRARD AVE., PHILADELPHIA 23, PA. Tel. WALnut 5-8878

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

su iš anksto apmokėtu muitu ir 100% garantuoti

NAUJI DAIKTAI, MEDŽIAGOS,
ODA, VAISTAI, MAISTO PRODUKTAI

Geriausioji rekomendacija mums, tai daugelis tūkstančių klientų visame Jungt. Amerikos Valstybių krašte

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 So. State Street, Chicago 4, Ill.

Ar esate matę mūsų puikų medžiagų (vilninių, sintetinių, medvilninių), odų, skepetaičių, kojinių, etc., pasirinkimą?

Mūsų firma turi savo atskirą sutartį su Inturistu Maskvoje nuo 1947 m.

Nemokamai vieta mūsų klientų automobiliams pastatyti.

Telefonas: WAbash 2-9354

Reikalaukite naujų katalogų.

Mes išsiunčiame Jūsų siuntinius tiesiai iš Chicagos ir pristatome kiek tik galima greičiau.

Tautosakai pašvęstas gyvenimas

Juozas Būga

Būdo ypatybės

Daugelį žmonių gyvenime lydi žiauri tikrovė, įvairios kliūtys, nesėkmės, materialiniai nepritekliai ir t.t. Bet jie tyliai neša sunkiąją savo gyvenimo našta, neaimanuodami, tyliai grumiasi su gyvenimo audromis; dvasioje nepalūžę, kukliai gyvendami, be atodairos siekia savo tikslo, nesustodami dirbti pasirinktoje savo darbo srityje. Tokie asmenys laikytini didžiadvaisiais žmonėmis, kurių kiti žmonės dažnai negali ar nenori suprasti ir jų tinkamai įvertinti. Tokių didžiadvaisių žmonių grupei priskirtinas ir amžino atminimo Juozas Būga, kurio gyvenimo siūlą negailestingoji mirtis nutraukė 1957 m. gruodžio 29 d., 7 val. vak. Kankakee ligoninėje.

Jo gyvenimo kelias nors trumpas, nepilni 37 metai (gimęs 1921 m. sausio 21 d.), bet sunkus, nesėkmės, o ypač nepriteklių lydimas. Visą savo trumpą gyvenimą jis nesistengė aprūpinti save materialinėmis gėrybėmis, o tik sielėjosi mūsų tautos dvasinėmis vertybėmis — ko daugiau surinkti mūsų tautosakos.

A. a. Juozas Būga buvo ramus būdo, nuolaidus, bet giliai jautrios širdies žmogus. Štai, pora pavyzdžių.

Sužalojimo pasekmės

Renkant tautosaką, vienas nesusipratėlis tautietis, matomai būdamas įkaušęs, prikimba prie tautosakos rinkėjo Juozo Būgos ir jį skaudžiai sumuša. Sumuštasis Juozas Būga, kitų skatinamas ir padedamas, kaltininkui iškelia bylą, kurią žymus mūsų visuomenės veikėjas advokatas taip sutvarko, kad teismas neapklaušinėja nei nuskriaustąjo a.a. Juozo Būgos, nei jo liudininkų ir... išteisina kaltinamąjį mušeiką!

Juozukas ne tiek piktydavo, nesusipratėlio tautiečio ehuliganišku elgesiu, kiek tuo visuomenės veikėju. Bet ir tai velionis darė atlaidžiai, įprastiniu mūsų liaudies posakiu, "dievai jų nematė" baigdamas pokalbį. Ne daktarui neįmanoma spręsti jo ligos priežastį, bet yra faktas, jog po šio sumušimo a.a. Juozas Būga neatgavo savo pirmąsias sveikatos, bet kaskart vis silpnėjo ir silpnėjo, kol persiskyrė su šiuo pasauliu. Gal tik sutapimas, bet vėliau prisiminimas jo sumušimą, labai susijaudindavo ir skųsdavosi, spėliodamas, kad, gal būt, sklerozės priežastis ir buvo tas nelemtas įvykis.

Juozo šeimos likimas

Stipriai jaudindavosi ir dėl savo šeimos narių nežinomo likimo.

Vieną kartą jam nuvežiau laikraščio iškarpą: "Liucija Būgaitė, nuo 1948 m. gyv. Sibire, Krasnojarskij kraj, Enisiejskij rajon, posel. Maklakovo, rašyti iki pareikalavimo, ieško savo brolio Juozo, Jono sūnaus, Būgos, gim. 1921 m., kilusio iš Zarasų apskr., Dusetų valsč., Pažiegės kaimo. Gyveno Vilniuje ir 1944 m. išvyko iš Lietuvos su prof. Puzinu". ("Naujienos", 1956.VII. 21; Nr. 171.)

Perskaitęs šią iškarpą, giliai susimąstė, susijaudino, o paskui, kaip kūdikis, pradėjo gaudžiai verksti. Kai nusiramino, sielvartingai pradėjo šnekėti apie kitas seseris Antaniną, Rožę, Oną, apie brolius Joną, Vytautą ir Vladą, bei apie mylimąją mamytę Oną, kurių likimas jam buvo nežinomas. Iš tolimesnio pokalbio paaiškėjo, kad šią žinutę jau buvo skaitęs, pirmiau nei aš jam nuvežiau. Nesmagiai pasijutau, kad pakartotinai sukėliau jam širdies skausmą dėl skaudaus jo šeimos likimo. Kai paklausiau, ar jis manęs rašyti seseriai laišką, pasakė, kad šiuo metu nerašysias, nes niekuo jai negalės padėti, nenoris jos gaudinti savąja liga, o kai pasveiksias, tai tada rašysias ir jei būsią galimybių, tai kiek galėsias, tiek jai padėsias.

Tautosakos rinkimo bare

Jau būdamas Zarasų gimnazijos (kurią baigė 1940 m.) mokiniu, renka mūsų liaudies dainas, pasakas, sakmes, patarles, priežodžius ir t.t. To darbo nenutraukė studijuodamas Vilniaus universitete (1940-44) ir 1942-44 m. kruopščiai dirba Lietuvių Tautosakos archyve, į kurį įjungia ir savo visą surinktąjį tautosakos lobyną.

Didžiųjų mūsų tautos audrų blaškomas, velionis atsiduria vakarų Europoje, kur, karui praūžus, jis ir vėl sugrįžta prie savo mėgiamausiojo darbo — tautosakos rinkimo, kuriame besirausdamas užmiršta ne tik savo šeimai tiesiogines pareigas, bet ir pats save.

Ypatingai suintensyvino tautosakos rinkimo darbą 1949 m. atvykęs į JAV, kur rado

placią savo mėgiamojo darbo dirvą. Būdamas silpnokos fizinės struktūros, kimba į sunkų darbą įvairiuose fabrikuose. Susitaupo pinigų ne savo šeimos bei savo asmeniniam gyvenimui palengvinti, bet... tautosakos rinkimui! Kai, rinkdamas tautosaką, išleidžia savo santaupas, vėl kimba į fizinį darbą fabrikuose, susitaupo pinigų, vėl meta darbą ir toliau leidžiasi tautosakos rinkti. Išigijęs magnetofoną (kurį bene bus prel. Juras jam nupirkęs), lanko įvairias lietuvių kolonijas, kuriose suranda vyresniojo amžiaus moterėlių ar vyrų, tiesiog senelių, iš kurių ranka bei minėtu aparatu užrašinėja mūsų tautosaką — mūsų tautos išminties lobyną. Berinkdamas tautosaką, tiesiog paskęsta tame darbe.

Tautosaka už sveikatą brangesnė

Kai pradėjo sirguliuoti skleroze, vis tik nenutraukė tautosakos rinkimo darbo; visur skubėdavo, kur tik būdavo didesnis lietuvių susibūrimas, o ypač ten, kur tikėdavosi susirasti vyresnio amžiaus žmonių. Žiūrėk, Juozukas jau prisikalbinęs kokią nors senelę ar senelį, užrašinėjo pasakas, sakmes, liaudies priežodžius, ir magnetofonu (tape-recorder) užregistruoja liaudies dainas. Dažnai Juozas, norėdamas išjudinti senelius padainuoti ar pasakas pasekti, pats jiems kai ką pasekdavo ar padainuodavo, todėl pašaliečiai, nesuprasdami tautosakos rinkėjo tikslų, jį vadindavo keistuoliu!

Atsidūręs ligoninėj, bet dar būdamas stipresnis, ne tik tarp ligonių rinko tautosaką, bet, gavęs ligoninės administracijos leidimą, kitų vežamas išvykdavo pas kokias nors seneles ar senelius.

Pagaliam, kada sklerozė palaužė jaunąjį idealistą ir pasodino į vežimuką, jis ir ten nenurimo, nenustojo tautosakos rinkęs. Vežimuke sėdėdamas, stūmėsi iš palatos į palatą, nuo lovos prie lovos, ieš-

kodamas lietuvių senelių, iš kurių užrašinėjo. Ne visi seneliai norėdavo atskleisti savo lobyną, bet a.a. Juozas Būga mokėjo juos įkalbėti, o kai kuriuos net cigaretėmis ar sa- dainiais prisivilioti, kad jam padainuotų, pasaką ar sakmę pasektų ir t.t.

Juozo Būgos palikimas

Tokiu būdu a.a. Juozas Būga vien JAV įvairiuose miestuose (Chicago, Boston, Brocton ir kt.) iš lietuvių surinko ir magnetofonu užrašė per 4,000 liaudies dainų ir apie 50,000 tautosakos dalykų, o pats į ekonominį skurdą pateko! Iš jo surinktojo lobyno truputį pasinaudojo ir muzikas Juozas Kreivėnas, kuris išleido 100 aukštaitiškų labai įdomių sutartinių, kuriomis galės pasinaudoti muzikologai, kompozitoriai bei daina besidominti visuomenė.

Šia proga pažymėtinas Juozo Būgos tautosakos rinkimo darbo analogiškas panašumas į jo dėdės, didžiojo kalbininko a.a. Kazimiero Būgos lietuvių kalbos žodyno medžiagos rinkimo darbą!

A.a. Kazimieras Būga, būdamas Rusijoje, tremtinių tarpe surinko kelis pūdus žodžių kortelių mūsų kalbos žodynui leisti. Kai daugelis tremtinių, grįždami iš Rusijos į Nepr. Lietuvą, rūpinosi savo manta, mūsų didysis kalbininkas a.a. Kazimieras Būga dildžiai siejojosi kaip nors nugabenti į Lietuvą jo turtą — tik surinktąją lietuvių kalbos žodynui medžiagą, nes jokio kito turto jis neturėjo! Taip ir a.a. Juozas Būga, kuris čia gyvendamas jokių materialinių gėrybių nesusikrovė, bet tik kiek galėdamas, ir paskutinėmis savo jėgomis kaupė didįjį mūsų tautos išminties bei meno lobyną — tautosaką!

Velionis Juozas Būga surinktosios tautosakos perliukų paskleisdavo ir plačiai mūsų visuomenei per lietuviškąją spaudą ("Darbininkas", "Draugas", "Sandara", "Naujienos", "Tėviškes žiburiai", "Žiburiai" ir kt.) bei per lie-

(Tęsinys 11-me pusl.)

Skaitkite Linksmą Mėnesinį Laikraštį VĖPLA

Karikatūros, šaržai, anekdotai, feljetonai ir įvairus humoras
Metinė prenumerata tik \$1.50.

Adresas: VĖPLA, 854—39th Avenue
Ville Lasalle, Montreal, Q. Canada

VISUOMENĖS MOKSLŲ, MENO IR LITERATŪROS ŽURNALAS DARBAS

atstovauja žmogų, laisvą nuo prietarų ir baimės; gina kultūrą, pagrįstą humanistinėmis vertybėmis; stebi Lietuvos, išeivijos ir pasaulio gyvenimą; apjungia kūrėjus, kurių kritiška mintis ir šviežias žodis atveria skaitytojui naujus akiračius.

5410 SIXTH AVE.
Brooklyn 20, N. Y.

Išleina keturis kartus metuose. Ligi 1958 m. balandžio 15 d. žurnalą galima užsisakyti sena kaina: \$2 metams, \$5 trejiems metams; studentams—\$1.50 metams. Paskiras numeris—\$1. Norintiems susipažinti vienas numeris siunčiamas veltui.

Naujausias numeris yra didelio formato, 60 psl., naujas viršelis, 20 nuotraukų blizgančiame popieriuje. Jame rašo: K. Bielinis, A. Camus, A. J. Greimas, J. Jaks-Tyris, Step. Kairys, J. Kaminskis, J. Kėkštas, J. Kiznis, A. Landnbergis, J. Mekas, Cz. Miłosz, J. Repečka, N. Valaitienė, A. Vienuolis, J. Vilčinskas ir kiti.

Giedra karališkoj dienoj

"Karališka diena". Tokiu vardu Kazys Barėnas praėjusiais metais prisistatė lietuviškų knygų gimimui abejingam skaitytojui. Tai antra knyga Barėno beletristiniame derliuje: 1953 m. Tremties leidykla išleido pirmąją "Giedra visad grįžta". Kritika pirmąją Barėno kūdikį priglobė gana šiltai. Tai buvo užtarnautas įvertinimas knygos, kuri atidengė ryškų beletristo darbą.

"Karališka diena", išleista Nidos leidyklos, Anglijoje, kažin kaip lyg ir praslydo pro kritikos koštvą. Tiesa, mūsų knygų kritika — bičiuliškų recenzijų, srovinių susigiedojimų vaisiai. Kazio Barėno "Karališka diena" verta išsamios, plačios aptarties. Čia — prabėgų pastabėlės. Bet, dera tikėtis, kas nors atėityje tatau padarys. Pagaliau, nedera man, knygas rašančiam, atimti kritikų duoną.

Barėną teko man pažinti Lietuvoje, kai jis vienur kitur pasirodydavo publicistikoje, grožinės literatūros gabaliukuais. Barėnas buvo ir liko labai kuklus. Įsigijęs gilų literatūrinį žinyną, jau, kaip sako, vyras po ūsais, kartą vokiečių okupacijos metu, Ateities redakcijoje prasitarė: "Gal išdrįsimas ir ryžtas nusveria kūrybą, o ne persisotinusio abejojimas". Tada K. Barėnas buvo Ateities dienraščio, literatūrinių reikalų darbininkas.

Minėtoje redakcijoje dažnai susirinkdavo būrys rašytojų, besiriejiančių kaip ką turi rašytojas rašyti. K. Barėnas dažniausia buvo klausytojas. Retas jo žodis buvo gerai pasvertas, taiklus. Toksai Barėnas savo kūryboje. Tai ypač išryškėjo Karališkoj dienoj. Jo žodis surastas vietai ir reikalui. Ir tas suradimas jam duodasi lengvai, sparnuotus žodžius pavartojus, grakštumas, lengvumas pasakyti norimą Barėnui, atrodo, lėkte atlekia.

Bet tai ne lėkte atlekė, bet brandžios plunksnos, rūpestinga kūryba. Kultūra, skonis Barėnui sėkmingai talkininkauja.

Kaip jau žinoma, dažnas rašytojas, poetas žino numano ką turi rašyti. Tai bene lengviausias uždavinys. Bet numanyti ką nerašyti, gal būt, pats didžiausias klausimas. Barėnas derėtų priskirti prie tų, kurie žino, ką nerašyti. Taip pirmoje knygoje "Giedra visad grįžta", taip ir "Karališkoj dienoj", Barėnas nepameta saiko-nuovokos to, ko nereikia rašyti.

Barėnas eina per gyvenimą lengvu, santūriai besišypsančiu veidu. Visos didelės problemos, kurioms ne vienas mūsų ryžtasi mūrus galva daužyti, Barėno priimamos atlaidžiu, ironiškai, humoru nuspalvintu lengvumu. Ar jis rašo apie pašto viršininką Sėdulą, kuriam visa liejasi į vieną: iškelti jo pašto garbę,

darbus aukščiau visko, ar rašo apie Cedrono rožę, kuri žavėjo Gulbinus, — Barėnas jaukiai šypsosi, per daug nesmerkia, per daug negarbina. Barėno pasaulis, vaizdavimas, idėjos, santykiai, kaip sakoma, gyvenimo esencija nudažyta jaukia, šilta humoru šviesele. Taip mokėjo nušviesti santykius daikto ir žmogaus Čechovas, Maupassant. Mūsųškių — Katkus, Balanos gadynės autorius, Žemaitė.

Pagal jau mūsųose šablonu virtusį paprotį, derėtų čionai pacituoti vieną kitą ištrauką. Skaitydamas "Karališką dieną" net kelių dienų visą savo korespondenciją sudėliočiau tarp lapų — cituotinos vietos. Dabar — sunku man parinkti. Viena tuo būtų įdomi, kita kitu kuo. Vėlgi. Aš pats labai nemėgstu recenzijose kaip rašytojų — citatų, bet — čia gi ne recenzija. Kaip sakiau, kelios prabėgų pastabos.

Kokia kiemo dalis. Kai kurie mūsų rašytojai, ypač poetai, moka sukombinuoti bičiuliškų, išpuštų vertinimų sriautą: išgarbina, prideda viršaitišką liudijimą ir antspaudą, kad tai žymiausia ir didžiausia knyga, kad tai nauja žvaigždė literatūriniam danguje. Mūsų sąlygose gal būt ir tai gerai. Bent jau gal nekenkia, nes išvalesnieji skaitytojai žino kaip, ką, o minios srovės nešamieji gal išsigija knyga — garsaus, garsią.

Kazys Barėnas. Į kokio dydžio sietyną? Ar jau subrendęs, išaugęs, ar dar gera pradžia? Jau minėtieji liudijimai: "Giedra visad grįžta", "Karališka diena" įtikinančiai liudija savitą, vispusiškai pasiruošusį rašytoją. Barėnas, sakytum, įslinko į mūsų literatūros stovyklą tyliai, bet reikšmingu darbu nešinas. Rašytojas, kuris turi daug ką pasakyti, mokančiai, sugebančiai. Gal tai nebus per daug pasakyta.

Bet. Taigi; yratų bet gyva pekla, ypač tremties kultūrinių sąlygų ubagystėje. Mes — rašytojai esam vietos ir sąlygų pasmerkti. Jokia tauta, visos žmonijos istorijoje nebuvo taip nuplėsta kaip lietuvių. Knygnešių, amžinai už žodį, šviesą kovojusios tautos sunkiai ir nuostabiai išugdytas kultūrininkų derlius tautai, prapuolė dienos šviesoje — atsidadė tremityje. Naujose sąlygose laike ir idėjose. Tie, kuriuos subrandino nepriklausoma tėvynė kovomis, tėvų žemės sultimis ir dvasia, — kurie dabar galėtų kurti — naujoje erdvėje ir gyvenimo grumtynėse suvalgomai duonos kasdieninės. Barėnas subrendo Lietuvoje. Dabar — savo geriausių metų vidurdienu — atotrūkiais, grumtynių lauko sąlygose ryžtasi kurti. Kuria visu įmanomu atsidavimu, mokančiai, sugebančiai. Bet tremties duona, prakaitas žy-

(Tęsinys iš 10-to psl.)

tuviškąsias radijo valandėles (S. Barcus, Budrikas, "Margutis" ir kt.)

Rinkinių likimas

Atrodo, kad Juozo Būgos fizinio bei proto silpnėjimo pasekmėje jo surinktoji tautosaka ne tik kad neaptvarkyta, nesurūšiuota, bet daugelyje užrašų nėra metrikacijos, kas atėity žymiai apsunkins specialisto tvarkytojo darbą. Nežiūrint šių trūkumų, visgi būtinai apsaugotina a.a. Juozo Būgos surinktoji tautosaka bei kiti rinkiniai (senos knygos), todėl susitarta su jo artimaisiais visus jo rankraščius, megafonines juosteles, knygas bei kitą atiduoti Pasaulio Lietuvių Archyvo apsaugai.

Šia proga paminėtinas ir a.a. Juozo Būgos prenumeruojamosios "Lietuvių Enciklopedijos" likimo klausimas. Pirmieji keturi tomai apmokėta "Naujienu" bendradarbių, o kiti, iki 12-jo imtinai, — vieno žmogaus aukomis.

Būtų gera ir labai kilnu, kad Zarasų krašto tautiečiai, ar to krašto organizacijos toliau apmokėtų a.a. Juozo Būgos "Lietuvių Enciklopedijos" prenu-

meratą, pačią enciklopediją laikytų Pasaulio Lietuvių Archyve, o atsikūrus laisvai Lietuvai, perduotų Zarasų gimnazijai, kurią velionis baigė 1940 m. Tai būtų velionio ir iš to krašto kilusių tautiečių dovana savo gimtajam kraštui.

Šiuo reikalu susirūpinę tautiečiai prašomi kreiptis į šio laikraščio administraciją, kuri jus suris su šiuo minėtu reiškiu.

Velionio pagerbimas

Kai buvo laidojamas a.a. Juozas Būga, tiesiog buvo grandu, kad toks mažas mūsų tautiečių būrelis susiprato atiduoti paskutinę pagarbą tam didžiajam mūsų tautosakos rinkėjui, kukliajam kultūriniui, kuris savo darbu nusipelnė visos mūsų tautos pagarbos. Juk velionis tyliai dirbo visai tautai, rinkdamas mūsų tautos išminties bei meno perlą — tautosaką, todėl ir privalome mes visi, kaip tremtiniai, taip ir senieji imigrantai, visos tautos vardu tinkamai jį pagerbti, išleidžiant jo surinktąją tautosaką, bei pastatant atitinkamą paminklą ant jo kapo. Tai būtų visų mūsų išeivių aukamųjų tautai!

— A. Tveraitis

mu Barėno kūrybos vaisiuose. dujos skęsta viską slopinan-

Apvagiant poilsį, telkiant abejingumo pilkumoje. atkakliu ryžtingumu kūrybinės jėgas, ištaškomų dienų li-

kučiuos gimsta Giedros visad grįžtančios, Karališkos dienos. diena. Kada, kokia ranka pa-

Bet tai dūžiai tirštame rūke i- kelia tremties kūrybą kaip tai, mūro sieną, be vilties išsklai-

dyti rūką, juo labiau — išver- sti sieną.

Gal niekad lietuvių tautos gyvenime rašytojas nebuvo toks vispusiškas tremtinys, kaip nūdienoj: anapus rašyto-

jas turi rašyti tai, ko jis nenorėtų; čionai, — žinant skai-

tytojų slopinantį abejingumą, tolydžio šaltėjantį slinkimą į visišką stagnaciją.

Būti ar nebūti? Kai viskas — sielos, įvykiai, metalai ir

PERKRAUSTYMAI

M O V I N G

Leidimai — Pilna apdrauda

ŽEMA KAINA

R. ŠEIRĖNAS

2047 W. 67th Pl. WAtbrook 5-8063

Prof. Vaclovo Biržiškos

SENUJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTORIJA

Pirmajame tome yra 208 puslapiai, o antrajame 226 pusl. Abu tomai minkštuose viršeliuose parduodami už \$4.00, o kietuose viršeliuose už \$6.00.

Abi knygas gausite, jei pinigus pasiųsite tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street

Chicago 8, Illinois

AMERIKOS ŽMONĖS PAGARSĖJE PRASTAIS DANTIMIS,

pasakė Benjaminas Franklinas dar prieš 170 metų. Yra kas nors blogai, jei 95% vaikų jau turi išpuvusius dantis. Apie dantų ligas ir kaip nuo jų apsaugoti vaizdžiai ir išsamiai rašo Dr. Antanas Guštaitis savo naujojo knygoj.

DANTYS, jų priežiūra, sveikata ir grožis

Geras popierius, kieti viršeliai. Knyga kainuoja \$4.00.

Siųskite čekį ar Money Orderį:

NAUJIENOS, 1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill.

Pedagogė Antanina Valaitienė mini 70 metų sukaktį

Mokytoja Antanina Valaitienė

Šiandien, vasario 8 dienos vakarą, Lietuvių Auditorijoje bus paminėta mokytojų Jono ir Antaninos Valaičių 70 metų sukaktis. Susirinks Chicago Lietuvių Literatūros Draugijoje užsiregistravę buvę abiejų Valaičių mokiniai bei bičiuliai, pavaikariniuos kartu su Jubilijatais ir palinkės jiems sveikatos bei sėkmės.

Mokytojas Jonas Valaitis 70 metų sukaktį minėjo sausio 26 dieną. Mokytoja Antanina Valaitienė sulauks 70 metų vasario 16 d. Bet Lietuvos Nepriklausomybės dieną asmeniškai sukaktis neparanku minėt, todėl ir nutarta pasirinkti vidurį ir vienu kartu paminėti abiejų tiek daug lietuvių auklėjimo srity dirbusių pedagogų sukaktį vasario 8 d. vakarą.

Prieš porą savaitių skaitėme trumpus mokytojo Jono Valaičio gyvenimo bruožus, o šiandien norime priminti ir mokytojos Antaninos Valaitienės gyvenimo kelią.

Mokytoja Antanina Valaitienė (Liutkevičiūtė - Liutkutė) yra gimusi 1888 m. vasario 16 d. Palūkščių ūky prie Lukšto ežero arti Varnių. Ši ūkį Antaninos tėvai nuomavo iš Varnių Vyskupijos. Pradinį mokslą įsigijo iš tėvų. Antaninos Liutkutės tolesnį išmokslinimą bei auklėjimą ir jos ateitį betgi nulėmė jos tėvo sesuo teta Juškienė, žmona Jono Juškos ir dabar nepamirštamo didžiojo brolių Juškų dainų rinkinio leidėjo. Jonui Juškai, gimnazijos mokytojui Kazaniuje mirus, našlė Juškienė su sūnum ir dukra nusikėlė į Dorpatą (Tartu, Estijoje) ir čia gyveno iš pensijos.

Buvodama pas brolių Palūkščiuose, Juškienė pastebėjo didelį Antaninos veržlumą į mokslą. Sutiko patenkinti jos prašymą vykti pas tetulę į Dorpatą. Tėvo pavėžinta iki artimiausios Kuršėnų geležinkelio stoties 11 metų Antanina jau pati per Mintaują geležinkeliu atvyksta pas savo tetą į Dorpatą. Čia jinai patenka į visiškai kitokią aplinką, negu Palūkščiuose, nes tetos Juškienės namai buvo Dorpatto lietuvių studentų pastogė ir prieglauda be tikiybinių ir pasaulėžiūrinių skirtumų.

Nors Juškienė buvo katalikė, čia nuolatos viešėjo kalvinistai studentai teologai Jakubė-

nas (tėvas muziko Jakubėno), Kurnatauskas; be to, nuolatos lankėsi studentai medikai Avižonis (vėliau žymusis akių daktaras ir profesorius) ir Jokantas, Purėnas, Požėla ir t.t.

Betgi teta Antaninai negalėjo teikti sistematiško mokyklos mokslo, nes Dorpate nebuvo mergaitėms mokyklų — reikėjo tenkintis naminėmis pamokomis. Pagaliau Antaninos laimei Dorpate buvo atidaryta mergaičių gimnazija; bet metai stoti į I ir net II gimn. klasę jau buvo perdideli. Reikėjo skubiai pasirošti stojamiems egzaminams net į III klasę. Šiam Antaninos paruošimui buvo pakviestas jau tuomet bebaigęs mediciną studentas Avižonis, kuris šį uždavinį puikiai atliko per 1/2 metų išeidamas su Antanina net 2 1/2 metų gimn. kursą. Čia betgi bus nulėmęs ir Antaninos neįprastas veržlumas į mokslą, valia ir darbštumas.

Išlaikiusi stojamuosius egzaminus į III klasę, Antanina Liutkutė labai gerai pabaigė ir visą 7 klasių gimnaziją. Pabaigus gimnaziją nereikėjo apsispręsti, kurią specialybę pasirinkti tolesniam mokslui. Teta Juškienė patarinėjo stoti į Dorpate buvusią dantų gydytojų mokyklą, bet Antanina nesvyruodama pasirinko mokytojos specialybę ir pabaigusi prie merg. gimnazijos buvusią aštuntą pedagoginę klasę jau 1906 metais mokytoja vo Liepojuje, kur buvo nusikėlę iš Palūkščių tėvai.

Betgi 1907 m., pasiskolinusi iš giminaitės Bytautienės 25 rublius, vyko į Petrogradą tęsti pedagoginį mokslą — čia įstojo į Pedagoginius Kursus (Pedagoginį Institutą) prie Frebelio Draugijos. Ši pedagoginė įstaiga garsėjo anuomet savo pažangumu.

Kadangi tėvai, o ir teta Juškienė jau negalėjo padėti lėšomis, Antaninai teko ne tik ištekėti laiko ir energijos mokslui, bet ir užsidirbti pragyvenimui. Uždarbiavo vadovaudama privatinius vaikų darželius Petrograde, o vasaros atostogų metu — vasarinėms vaikų aikštėms; vieną vasarą vadovavo Kursų išskirtinai siūsta vasarinei vaikų aikštei Anapoje, Kaukaze; kitą vasarą vadovavo Vilniaus miesto vaikų aikštei. Pabaigusi Pedagoginius Kursus (1913 m.) gavo pastovų darbą prie Technologijos Instituto, kurio profesūra išlaikė pavyzdinę mokyklą, — šiai mokyklai vadovauti. Čia buvo erdvios patalpos mokyklai, o ir vietos mokyklos vedėjai gyventi. Ši vieta virto Petrogrado lietuvių studentų slaptų susirinkimų, konferencijų ir šiaip suburtinių saugia pastoge.

Be mokyklinio darbo Ant. Liutkutė dalyvavo priešakinėje

studentų organizacijų veikloje, pabaigė sanitarinius karo meto kursus, atrasdavo ir lankydavo ligoninėse sužeistus lietuvių karių. Yra buvęs atvejais (Liubino), kad jai pavyko sugraudinti karo gydytojus ir pasveikęs sužeistasis nebuvo grąžintas į frontą.

Be darbo Technologijos Instituto mokykloje A. Liutkutė mokytoja vo vad. Purėno kursuose prie Lietuvių Centro Komiteto karo pabėgėliams šelpiti. Po Kerenskio revoliucijos šių kursų vietoj buvo įsteigta pirmoji lietuvių gimnazija jau lietuvių dėstomąja kalba, 1917 m. šioje gimnazijoje A. Liutkutė ėjo direktoriaus pavaduotojo pareigas.

1916 m. vasarą F. Bortkevičienės vadovaujamos Prūsų Lietuvos lietuviams gelbėti draugijos "Globos" įgaliota A. Liutkutė organizavo pradžios mokyklą ir koloniją mažalietuvių vaikams prie Saratovo — Razboiščinos kaime ir čia visą vasarą sėkmingai dirbo.

Kadangi 1918 m. pradžioje Liet. Gimnazija dėl siautusias Petrograde choleros buvo uždaryta, A. Liutkutė su mokytoju Jonu Valaičiu organizavo ir vadovavo Caro kaime (Carskoje Selo) dviem kolonijom lietuvių vaikams (viso 120 vaikų saugojo nuo choleros).

1918 m. vasarą grįžusi Vilniun A. Liutkutė susituokė Vilniuj su mokytoju Jonu Valaičiu.

Po trumpo pobūvio Valaičio tėviškėje jau abudu Valaičiai įsteigė Marijampolėje Paruošiamuosius Kursus numatytą atidaryti Marijampolės Realnėn Gimnazijon, kuri žymiųjų marijampoliečių (adv. Bulotos, adv. L. Ciplijausko, provizoriaus Bartlingo ir kt.) ir mokytojų Antaninos ir Jono Valaičių rūpesčiu ir buvo atidaryta 1919 m. sausio 10 d.

A. Valaitienė visu pajėgumu ir nuoširdumu šioj gimnazijoje mokytoja vo — dėstė gamtos mokslą ir geografiją — iki gimnazija 1925 m. birželio mėn. Šviet. Ministerio Jokanto (deja, buv. tetos Juškienės globotinio) buvo užda-

ryta. R. Gimnaziją uždarius, mokytojai Valaičiai, netekę darbo Lietuvoje, nusikėlė į Klaipėdą ir čia A. Valaitienė dar kurį laiką mokytoja vo Lietuvių Gimnazijoje ir visą laiką vakariniuose Kursuose Suaugusiems.

A. Valaitienės pedagoginis sugebėjimas buvo išskirtinai aukštai įvertintas ne tik Didž. Lietuvoj (Šviet. Ministerio Jono Yčo), bet ir Klaipėdoje — Klaipėdos Direktorijos atitinkamos Komisijos, tikrinosios Gimnazijos darba.

Be to, A. Valaitienė aktyviai dalyvavo vietos moterų draugijose bei organizacijose. Pasigrobus Hitleriui Klaipėdą ir prasidėjus II Pasaul. karui, A. Valaitienei su jos šeima teko išgyventi karo tremtinių dalia; betgi laimingu būdu su visa šeima, išlikusia gyva, pavyko pasiekti Ameriką ir čia sulaukti 70-ąjį gimtadienį.

Gausus Valaitienės mokinių būrys ją pažįsta, kaip nuoširdžią, gerą, draugišką, drausmingą ir labai pareigingą mokytoją. Tiesmoka josios būdas neleidžia jai laukti, atidėlioti, ieškoti tinkamos progos. Reikalingas pastabas ji beria tiesiai klasei, koridoriuj arba gatvėj. Daugelis mūsų buvom nepatenkinti, kai vis primindavo, ką turim ir ko neturim daryti, bet šiandien, praėjus keliolikai metų, esame jai dėkingi už padarytas pastabas, nes esame įsitikinę, kad tik tai šitokiū būdu galima mokyti kitus eiti žmoniško sugyvenimo keliu.

Artimesnieji Antaninos Valaitienės draugai žino, kad ji yra ne tik gera pedagogė, bet energinga ir jokio darbo nebijanti moteris; ji yra nepaprastai gera motina, bet ir pavyzdinga namų šeimininkė. Pavojaus ir nelaimės metu ji nepasimeta, greit orientuojasi ir tuojau rūpinasi pirmoje eilėje savaisiais, save dažnai visai užmiršdama.

Švęsdami mokytojos Antaninos Valaitienės 70 metų sukaktį, norėtume, kad ji dar ilgus metus išlaikytų dabartinį budrumą ir linkime jai stiprios sveikatos! — *Mokinys*

Visuomet mokėjome aukštus dividendus

DABAR JUOS DAR
PADIDINOME

1/2%

TAUPYTOJAMS TEIKIAME ĮVAIRIUS PATARNAVIMUS VELTUI.
Kešiuojame čekius. Perkam ir parduodam valstybės bonus.
VISOS SANTAUPOS APDRAUSTOS IKI \$10,000.00

CRANE SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

2555 West 47th Street

L. Afavette 3-1083

B. R. PIETKIEWICZ prez

E. R. PIETKIEWICZ, sekr ir adv.

Darbo valandos: pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 8 val. vak.; antrad. ir penktad. nuo 9 iki 5; trečiad. uždaryta, o šeštad. nuo 9 iki vidudienio.

MOVING
PERKRAUSTYMAS
MOVING

IS TOLI IR ARTI

*Nauji dideli trokai - Naujaisi kraustymo ironkai
 Ilgu metų patyrimas - Pigus ir sažiningas patarnavimas*

JUOZAS NAUJOKAITIS

2022 W. 69 St. Chicago 36, Ill. Tel. Wblbrook 5-9209